

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ
ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Διπλωματική Εργασία

Το ΔΠΧΑ 9 και η επιρροή της υιοθέτησης του στα
τραπεζικά ιδρύματα

του

Στέφανου Γκουβέρου

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη
Λογιστική Φορολογία και Χρηματοοικονομική Διοίκηση

Νοέμβριος 2021

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Κατά την 24/7/2014, ε του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου εκδόθηκε η οριστική έκδοση εφαρμογής του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου ΔΠΧΑ9. Πρόκειται για ένα πρότυπο, στο πλαίσιο του οποίου εσωκλείονται ζητήματα επιμετρήσεων και ταξινομήσεων, απομειώσεων, αλλά και εφαρμογής της λεγόμενης λογιστικής της αντιστάθμισης. Το νέο εν λόγω χρηματοοικονομικό πρότυπο τίθεται εις αντικατάσταση του παλαιότερου ισχύοντος ΔΛΠ39. Επιπροσθέτως, στο πλαίσιο αυτού του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου η αποτίμηση των χρημάτων οικονομικής φύσεως περιουσιακών στοιχείων γίνεται στην εύλογη αξία μέσω των οικονομικών αποτελεσμάτων, στην εύλογη αξία μέσω των υπολοίπων εσόδων ή στο αναπόσβεστο κόστος τους. Η μέθοδος αποτίμησης των χρηματοοικονομικών στοιχείων εξαρτάται από το επιχειρηματικό μοντέλο που ακολουθείται από την πλευρά του εκάστοτε χρηματοπιστωτικού οργανισμού, επί διαχειριστικών ζητημάτων στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και στις συμβατικές ταμειακές ροές τους. Η εφαρμογή του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου ΔΠΧΑ9 καθίσταται υποχρεωτική από την έναρξη του φορολογικού έτους 2018 και εντεύθεν.

Λέξεις-κλειδιά: ΔΠΧΑ9, Ελληνικές Συστημικές Τράπεζες, Τραπεζικός Κλάδος, ΔΛΠ39.

ABSTRACT

On 7/24/2014, the European Council issued the final version of the implementation of the new financial standard, IFRS9. This is a standard, which includes issues of measurements and classifications, impairments, but also the application of the so-called hedge accounting. This new financial model replaces the old IAS 39. In addition, under this new financial model, the valuation of financial assets is made at fair value through profit or loss or amortized cost. The method of valuation of financial assets depends on the business model followed by the respective financial institution, on management issues in financial assets and their contractual cash flows. The implementation of the new financial model IFRS9 becomes mandatory from the beginning of the tax year 2018 onwards.

Keywords: IFRS9, Hellenic Systemic Banks, Banking, IAS 39.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	ii
ABSTRACT.....	iii
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.1 Σκοπός και Αντικείμενο	1
1.2 Σπουδαιότητα Μελέτης και Συμβολή στην Ήδη Υφιστάμενη Γνώση	1
1.3 Σύντομη Ανασκόπηση Κεφαλαίων	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΕΚΥΨΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΔΠΧΑ 9.....	9
3.1 Αλλαγές στην Επιμέτρηση και Ταξινόμηση των Χρηματοοικονομικών Στοιχείων.....	9
3.2 Αλλαγές στην Απομείωση των Χρηματοοικονομικών Στοιχείων	10
3.3 Αλλαγές στις Αναμενόμενες Πιστωτικές Ζημίες.....	11
3.4 Η Εφαρμογή της Λογιστικής της Αντιστάθμισης	13
3.5 Επιπρόσθετες Μεταβολές	13
3.6 Κριτική Αξιολόγηση	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ	16
4.1 Η Διαδικασία της Επιμέτρησης στην Αρχική Αναγνώριση των Χρηματοοικονομικών Στοιχείων	16
4.2 Η Διαδικασία της Ταξινόμησης και Επιμέτρησης Κατόπιν της Αρχικής Αναγνώρισης.....	16
4.3 Τα Κριτήρια	18
4.4 Η Ενσωμάτωση Παραγώγων και ο Χαρακτηρισμός των Επενδύσεων	19
4.5 Η Εκτίμηση της Εύλογης Αξίας βάσει Κόστους.....	20
4.6 Η Διαδικασία της Αναταξινόμησης των Χρηματοοικονομικών Στοιχείων.....	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ5. ΤΟ BUSINESS MODEL ΚΑΙ SPPI ΤΕΣΤ	22

5.1 Business Model Test	22
5.2 SPPI Τεστ	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Η ΑΠΟΜΕΙΩΣΗ	26
6.1 Η Προβλεπόμενη Πιστωτική Ζημία.....	26
6.1.1 Αναγνώριση και Επιμέτρηση.....	27
6.1.2 Τρόπος Υπολογισμού	28
6.2 Η Αθέτηση.....	30
6.3 Οι Διαγραφές.....	30
6.4 Δεσμεύσεις-Εγγυήσεις	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. ΛΟΙΠΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ	33
7.1 Η Παρουσίαση των Εσόδων από Τόκους	33
7.2 Ο Πιστωτικός Κίνδυνος	33
7.3 Αναγκαίες Γνωστοποιήσεις.....	34
7.4 Έναρξη Ισχύος	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	36
8.1 Η Διαχείριση των Επιπτώσεων από τις Εποπτικές Αρχές	36
8.2 Η Περίπτωση της Eurobank	37
8.3 Η Περίπτωση της AlphaBank	41
8.4 Η Περίπτωση της Εθνικής.....	46
8.5 Η Περίπτωση της Πειραιώς	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	54
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	58

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Σκοπός και Αντικείμενο

Απώτερος σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η παρουσίαση του ΔΠΧΑ 9 και των επιπτώσεων της εφαρμογής του από τα τραπεζικά ιδρύματα. Προκειμένου να καλυφθεί ο εν λόγω σκοπός, διενεργείται αφενός παρουσίαση των βασικών σημείων του ΔΠΧΑ 9, παράλληλα με αντίστοιχη σύγκριση με το προϊσχύον ΔΛΠ 39 και εν συνεχεία, παρουσιάζονται οι πρακτικές επιπτώσεις της εφαρμογής του μέσω των οικονομικών καταστάσεων των τεσσάρων ελληνικών συστημικών τραπεζών.

1.2 Σπουδαιότητα Μελέτης και Συμβολή στην Ήδη Υφιστάμενη Γνώση

Η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ9 έγινε προς αντικατάσταση του ΔΛΠ39. Κατόπιν της θέσπισης του ΔΠΧΑ9 αναμενόταν η κάλυψη των βασικών κενών που προέκυψαν από το προϊσχύον ΔΛΠ39, το οποίο πολλάκις είχε χαρακτηριστεί ως ένα αυξημένης πολυπλοκότητας πρότυπο (Gebhardt, 2016). Συν τοις άλλοις, το προϊσχύον ΔΛΠ39 είχε κατηγορηθεί για ασυνέπεια με τον τρόπο διαχείρισης των κινδύνων και των οικονομικών δραστηριοτήτων των επιχειρηματικών μονάδων, καθώς επίσης και από δυσλειτουργική καθυστέρηση αναγνώρισης των πιστωτικών ζημιών των τραπεζικών ιδρυμάτων, οι οποίες προκύπτουν αφενός από απαιτήσεις και αφετέρου από ακάλυπτα δάνεια (Pagratis et al., 2017; Eriotis et al., 2019).

Από την πλευρά της IASB, ανέκαθεν υπήρχε η διάθεση επανεξέτασης των διαδικασιών που συνόδευαν το ΔΛΠ39, αλλά εν τέλει τέθηκε ως άμεση προτεραιότητα λόγω της έξαρσης της πρόσφατης οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008 (Nadia&Rosa, 2014). Έτσι, το νέο ΔΠΧΑ9

δημιουργήθηκε σε τρία στάδια, έκαστο εκ των οποίων επικεντρώθηκε διακριτά στη διαδικασία της επιμέτρησης και ταξινόμησης των χρηματοοικονομικών στοιχείων, στη διαδικασία της αντιστάθμισης και στη διαδικασία της απομείωσής τους (Novotny-Farkas, 2016). Συν τοις άλλοις, επισημαίνεται ότι ορισμένες επιπρόσθετες διαδικασίες που διέπουν το ΔΛΠ39, διατηρήθηκαν ακόμα και μετά την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ9 χωρίς να υποστούν πολλές μεταρρυθμίσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η διαδικασία της αναγνώρισης ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου (MadahMarzuki et al., 2021). Η οριστική έκδοση του ΔΠΧΑ9 έγινε κατά τη διάρκεια του μηνός Ιουλίου του έτους 2014 (Shafi&AbdulRahman, 2016).

Ωστόσο, κατόπιν της θέσπισης του νέου ΔΠΧΑ9 σημειώθηκαν αρκετές επικρίσεις, ειδικότερα στην περίπτωση της αναγνώρισης των πιστωτικών ζημιών. Οι επικριτές του ΔΠΧΑ9 επιχειρηματολόγησαν υπέρ του μικρού αριθμού των αναγνωρισμένων πιστωτικών ζημιών, καθώς επίσης και στο ότι η αναγνώριση των ζημιών αυτών γινόταν με μεγάλη χρονική καθυστέρηση. Το συγκεκριμένο σημείο, θεωρήθηκε ότι υπονομεύει την εμπιστοσύνη που επιδεικνύει το επενδυτικό κοινό στην ευρύτερη αγορά (Bholat et al., 2017; Gumb et al., 2018; Ozili&Outa, 2018).

Ειδικότερα, τα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα εφήρμοσαν το ΔΠΧΑ9 μετά το έτος 2018 (Dal Maso et al., 2018). Τότε, ήταν αναμενόμενες μεγάλες διακυμάνσεις στα επίπεδα κερδοφορίας των ελληνικών τραπεζών. Έτσι, αναμενόταν αλλαγή στην ακολουθούμενη πιστωτική πολιτική του εκάστοτε τραπεζικού ιδρύματος, ώστε να επέλθει η προσαρμογή στις νέες επικρατούσες συνθήκες (Eriotis et al., 2018). Τα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα αδιαμφισβήτητα επιβαρύνθηκαν, κυρίως λόγω του ότι μεταβλήθηκε ο τρόπος με τον οποίο υπολογίζονταν τα καθυστερημένα δάνεια και αυτό, προκάλεσε αναπόφευκτες αλλαγές στις προβλέψεις των πιστωτικών ζημιών.

Από τα ανωτέρω αναφερόμενα δεδομένα, προκύπτει ιδιάζουσα σπουδαιότητα της εξέτασης των αλλαγών που επήλθαν στα τραπεζικά ιδρύματα, μετά την υιοθέτηση και έναρξη της εφαρμογής του ΔΠΧΑ9. Για τον λόγο αυτό, αποφασίστηκε η επικέντρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας στην περιγραφή του ΔΠΧΑ9, καθώς επίσης και στην επισήμανση των επιπτώσεων που είχε η υιοθέτηση του συγκεκριμένου προτύπου στις οικονομικές καταστάσεις των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων, κατά το στάδιο της μετάβασής τους από το πρώην ΔΛΠ39 στο νέο ΔΠΧΑ9, την 1η Ιανουαρίου του έτους 2018.

1.3 Σύντομη Ανασκόπηση Κεφαλαίων

Το παρόν κεφάλαιο της εισαγωγής αποσκοπεί στην εισαγωγή του αναγνώστη στον σκοπό της παρούσας μελέτης και στον λόγο για τον οποίο επιλέχτηκε το συγκεκριμένο θέμα για την παρούσα διπλωματική εργασία. Αμέσως μετά, ακολουθεί το δεύτερο κεφάλαιο, το οποίο αφορά μία επισκόπηση της υφιστάμενης βιβλιογραφίας και εν συνεχεία ακολουθεί το τρίτο κεφάλαιο, που είναι επικεντρωμένο στις αλλαγές που προέκυψαν κατόπιν της θέσπισης του ΔΠΧΑ9. Σε όλα τα σημεία του κεφαλαίου αυτού γίνεται σύγκριση μεταξύ του νέου ΔΠΧΑ9 και του παλαιού ΔΛΠ39. Αναλυτικότερα, περιγράφονται οι αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν στις διαδικασίες της ταξινόμησης και επιμέτρησης των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, στη διαδικασία της απομείωσης αυτών, στην πρόβλεψη των πιστωτικών ζημιών για τα τραπεζικά ιδρύματα, στην λογιστική της αντιστάθμισης, ενώ στη συνέχεια περιγράφεται η διαδικασία της γνωστοποίησης που πρέπει να συνοδεύει το πρότυπο ΔΠΧΑ9 και η διαδικασία της μετάβασης από το προϊσχύον ΔΛΠ39 στο νέο ΔΠΧΑ9. Κλείνοντας το δεύτερο κεφάλαιο πραγματοποιείται μία κριτική αξιολόγηση, επικεντρωμένη στα δεδομένα που παρατέθηκαν ανωτέρω.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύονται οι διαδικασίες της ταξινόμησης και της επιμέτρησης των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Αναλυτικότερα, αρχικά περιγράφεται η διαδικασία της επιμέτρησής τους κατά την αρχική τους αναγνώριση, όπως αυτή ισχύει στην περίπτωση του προτύπου ΔΠΧΑ9. Στη συνέχεια, περιγράφονται οι διαδικασίες της επιμέτρησης και ταξινόμησης αφού παρέλθει η αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Κατόπιν, γίνεται μνεία στα κριτήρια που πρέπει να πληρούνται, καθώς επίσης και στην διαδικασία της ενσωμάτωσης των χρηματοοικονομικών παραγώγων και στον προαιρετικό χαρακτηρισμό των επενδύσεων. Έστερα, γίνεται αναφορά στην διαδικασία της εκτίμησης της εύλογης αξίας με βάση το κόστος. Κλείνοντας το τέταρτο κεφάλαιο, περιγράφεται η αναταξινόμηση των χρηματοοικονομικής φύσεως στοιχείων.

Στο πέμπτο κεφάλαιο περιγράφεται αφενός το Business Model test και αφετέρου το test SPPI. Στο πέμπτο κεφάλαιο περιγράφεται η διαδικασία της απομείωσης. Αρχικά, δίνεται έμφαση στην περίπτωση των προβλέψεων των πιστωτικών ζημιών των τραπεζικών ιδρυμάτων, επεξηγώντας αφενός τη διαδικασία της αναγνώρισης και αφετέρου την διαδικασία της επιμέτρησης, καθώς επίσης και παρουσιάζοντας στον τρόπο με τον οποίο υπολογίζονται οι προβλεπόμενες πιστωτικές ζημιές σύμφωνα με το νέο ΔΠΧΑ9. Στη συνέχεια, περιγράφεται η διαδικασία της αθέτησης, καθώς επίσης και οι τρεις διαφορετικές εναλλακτικές προσεγγίσεις που εμπεριέχονται στο πρότυπο ΔΠΧΑ9. Συγκεκριμένα, πρόκειται για τη γενική προσέγγιση, την απλοποιημένη προσέγγιση και την προσέγγιση creditadjusted. Κατόπιν, περιγράφεται η διαδικασία των διαγραφών και των δεσμεύσεων και εγγυήσεων.

Στο έκτο κεφάλαιο περιγράφονται λοιπά ζητήματα που αφορούν το νέο πρότυπο ΔΠΧΑ9 και τα οποία δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο των προηγούμενων αναφερόμενων κεφαλαίων. Αναλυτικότερα, πρόκειται για τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζονται τα έσοδα που προκύπτουν από τόκους σύμφωνα με το ΔΠΧΑ9, για τη διαμόρφωση της έννοιας του πιστωτικού κινδύνου, για τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις και για την έναρξη ισχύος του νέου αυτού προτύπου σε αντικατάσταση του παλαιού ΔΛΠ39.

Στο έβδομο κεφάλαιο μελετώνται οι οικονομικές καταστάσεις των τεσσάρων ελληνικών συστημικών τραπεζών, κατά το στάδιο της μετάβασής τους από το πρότυπο ΔΛΠ39 στο νέο πρότυπο ΔΠΧΑ9, προκειμένου να εντοπιστούν οι οικονομικές επιπτώσεις της υιοθέτησής του. Στο όγδοο και τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα γενικά συμπεράσματα, όπως αυτά εξάγονται από το περιεχόμενο των ανωτέρω αναφερόμενων κεφαλαίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Αρχικά, η μελέτη του Beerbaum (2015) επικεντρώθηκε στη συμβολή του ΔΠΧΑ9 σε περιπτώσεις που επέρχεται αύξηση του πιστωτικού κινδύνου στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Ο μελετητής επισήμανε πως το πρότυπο ΔΠΧΑ9 εισήχθη ως μία εύστοχη απάντηση στην παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, δίνοντας λύσεις σε ζητήματα απομείωσης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Ο ίδιος, στην έρευνά του επεσήμανε ότι το εν λόγω πρότυπο προσεγγίζει ζητήματα απομείωσης μέσω τριών σταδίων, αντικαθιστώντας το μοντέλο προκύπτουσας απομείωσης του ΔΛΠ39, με ένα νέο μοντέλο που βασίζεται στα επίπεδα των αναμενόμενων ζημιών. Μάλιστα, ο μελετητής παρουσιάζει εναλλακτικά μοντέλα απομείωσης και δίνει έμφαση στα σημαντικά κριτήρια απομείωσης, τα οποία αποτελούν, όπως ο ίδιος επισημαίνει, τον «ακρογωνιαίο λίθο του νέου μοντέλου ΔΠΧΑ 9». Το μοντέλο της αναμενόμενης ζημίας, ωστόσο, δεν είναι πρωτόγνωρο στη λογιστική βιβλιογραφία. Η μελέτη του Beerbaum (2015) αποτελεί ένα έγγραφο που πριν την επίσημη υιοθέτηση του ΔΠΧΑ9, δίνει πληροφορίες για την εφαρμογή του και κυρίως για το πώς διενεργούνται οι απομειώσεις ύστερα από την επίσημη υιοθέτηση του νέου αυτού προτύπου. Ο ίδιος επισημαίνει ότι η επίσημη υιοθέτηση του ΔΠΧΑ9 θα γίνει το 2018, γι' αυτό και μέσω της μελέτης του, η οποία δημοσιεύθηκε το 2015, παρέχει πρώιμες πληροφορίες συνυφασμένες με το ΔΠΧΑ9. Μάλιστα, αξιοσημείωτο είναι ότι κλείνοντας τη μελέτη του, επισημαίνει τις αμφιβολίες του για το αν οι αρμόδιες ρυθμιστικές αρχές πρέπει να παράσχουν περισσότερες οδηγίες για την εφαρμογή του ΔΠΧΑ9, για λόγους αποφυγής παρερμηνειών και συγχύσεων τόσο στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, όσο και στο ευρύτερο επενδυτικό κοινό (Beerbaum, 2015).

Μία πιο πρόσφατη μελέτη που διεξήχθη από τον Gornjak (2020), αποσκοπούσε στη διερεύνηση εμπειρικών ζητημάτων που είναι συνυφασμένα με την εφαρμογή του ΔΠΧΑ9. Στην ανασκόπηση αυτή συμπεριλήφθηκαν έρευνες που πραγματοποιήθηκαν μετά την επίσημη εφαρμογή του εν λόγω προτύπου, δηλαδή από την 1/1/2018 και έπειτα. Ο ίδιος εμβάθυνε τρεις τομείς προσέγγισης του ΔΠΧΑ9, ήτοι την πραγματοποίηση σύγκρισης μεταξύ διαφόρων μελετών για τον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας (ECL), των απομειώσεων και της πρόβλεψης

ζημιών. Ο δεύτερος τομέας που προσεγγίστηκε από τον μελετητή ήταν η πιθανότητα αθέτησης και τα μοντέλα μελλοντικών προβλέψεων ζημιών. Ο τελευταίος τομέας που προσεγγίστηκε στη μελέτη του αφορούσε το ζήτημα των τραπεζικών δανείων, των μη εξυπηρετούμενων δανείων και μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων των τραπεζών, καθώς επίσης και τον αντίκτυπο αυτών στις κεφαλαιακές απαιτήσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Ο ίδιος καταλήγει στο ότι παρά το πλήθος των ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί γύρω από το θέμα του ΔΠΧΑ9, τα διαθέσιμα στοιχεία δεν επαρκούν για να καταστήσουν επιτρεπτή τη γενίκευση του ερωτήματος του εάν η εφαρμογή του εν λόγω προτύπου έχει οδηγήσει σε βελτιώσιμη διαδικασία προβλέψεων μελλοντικών ζημιών. Στην αμφιβολία αυτή είχε οδηγηθεί και σε προγενέστερη μελέτη του επί της εφαρμογής του ΔΠΧΑ9, πριν την υποχρεωτική του θέσπιση (Gornjak, 2017).

Ο Oberson (2021), σε μία πρόσφατη μελέτη του, ανέφερε ότι από το έτος υποχρεωτικής εφαρμογής του ΔΠΧΑ9, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έχουν προχωρήσει στην εφαρμογή του λεγόμενου μοντέλου της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας (ECL) όπως ακριβώς ορίζεται στο συγκεκριμένο πρότυπο. Σκοπός του μοντέλου αυτού είναι η εκτίμηση των ζημιών που προέρχονται από μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Το εν λόγω μοντέλο αυτό αντικατέστησε αυτό των πραγματικών ζημιών που υπαγορευόταν από το ΔΛΠ39. Η βασική καινοτομία του μοντέλου ECL, σύμφωνα με τον εν λόγω μελετητή, έγκειται στην ενσωμάτωση μελλοντικών δεδομένων για λόγους αναγνώρισης των λογιστικών προβλέψεων των ζημιών που προέρχονται από τα δανείων (LLPs). Πρόκειται για μία δυνατότητα που παρέχει τεράστιο περιθώριο διαχειριστικής διακριτικότητας στα τραπεζικά ιδρύματα, κάτι που δεν ήταν εφικτό με τις προϊσχύουσες διατάξεις του ΔΛΠ39.

Ο Oberson (2021), αποδεικνύει μέσα από τη μελέτη του, ότι κατά τη διάρκεια των ετών 2014–2019, η υιοθέτηση του μοντέλου στροφή στο μοντέλο ECL οδηγεί σε βελτίωση της αναγνώρισης ζημιών που προέρχονται από τραπεζικά δάνεια. Ωστόσο, σύμφωνα με το καθεστώς του νέου αυτού προτύπου, μπορεί να αξιοποιηθεί η λογιστική διακριτική ευχέρεια των διαχειριστών μη εξυπηρετούμενων δανείων, σε πιο επιθετικό βαθμό, εν συγκρίσει σε σχέση με τις εκτιμήσεις των LLP. Έτσι, μπορεί να εξομαλυνθεί η εικόνα των λογιστικών κερδών των τραπεζικών ιδρυμάτων. Στη συνέχεια, ο ίδιος προέβη στη διερεύνηση του το νέο πρότυπο οδηγεί σε βελτίωση του παραλληλισμού των LLP με τα επίπεδα πιστωτικού κινδύνου (CDS). Ο ίδιος

κατέληξε στο ότι τα LLP, με βάση το ΔΠΧΑ9 καταλήγουν να εμφανίζουν συσχέτιση με τα επίπεδα πιστωτικού κινδύνου, κάτι το οποίο δεν ήταν εφικτό με το προϊσχύον πρότυπο. Έτσι, οι τράπεζες, μέσω του ΔΠΧΑ9 μπορούν να προβούν σε προβλέψεις των επιπέδων πιστωτικού τους κινδύνου (Oberson, 2021).

Στο σημείο αυτό, επισημαίνεται ότι η δυνατότητα πρόβλεψης των επιπέδων πιστωτικού κινδύνου από τα τραπεζικά ιδρύματα, μέσω της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ9, υποστηρίχθηκε και από την πρόσφατη έρευνα της Gubareva (2021), η οποία έρχεται σε απόλυτη ταύτιση με τα ευρήματα του Oberson (2021) ως προς το συγκεκριμένο σκέλος. Επομένως, αμφότεροι οι ερευνητές υποστηρίζουν ότι η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ9 καταλήγει να είναι επωφελής για τα τραπεζικά ιδρύματα ως προς τη δυνατότητα πρόβλεψης του πιστωτικού κινδύνου και ως προς τη βελτίωση της λογιστικής τους εικόνας που αποτυπώνεται στις ετήσιες οικονομικές τους καταστάσεις.

Τέλος, μία επιπρόσθετη πρόσφατη έρευνα που διενεργήθηκε γύρω από το ζήτημα της εφαρμογής του νέου προτύπου ΔΠΧΑ9, είναι αυτή των Kraftetal. (2020). Πρόκειται για μία έρευνα, απώτερος σκοπός της οποίας είναι η εξέταση των επιπτώσεων της υποχρεωτικής υιοθέτησης των διεθνών προτύπων χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε μοντέλα πρόβλεψης, που βασίζονται στα λογιστικά πρότυπα των περιθωρίων πιστωτικού κινδύνου. Η έρευνα διεξήχθη σε ένα ερευνητικό δείγμα που απαρτιζόταν από συνολικά 292 χρηματοπιστωτικά και μη χρηματοπιστωτικά ιδρύματα από 16 διαφορετικές χώρες. Το χρονικό διάστημα της έρευνας αφορούσε αφενός περίοδο πριν την υποχρεωτική εφαρμογή του ΔΠΧΑ9 και αφετέρου χρονική περίοδο που έπεται του 2018, που ήταν το έτος υποχρεωτικής εφαρμογής του εν λόγω προτύπου. Επίσης, προέβησαν σε υπολογισμών λογιστικών μοντέλων πρόβλεψης των περιθωρίων CDS διακριτά για τα χρηματοοικονομικά και για τα μη χρηματοοικονομικά ιδρύματα. Για τη στατιστική ανάλυση χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της παλινδρόμησης. Τα αποτελέσματα της έρευνας τους έδειξαν ότι μετά την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ9, τα σφάλματα των προβλέψεων των περιθωρίων CDS ήταν εντονότερα στους χρηματοπιστωτικούς και μη χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που δραστηριοποιούνταν σε χώρες με ασθενέστερο και ασταθές θεσμικό περιβάλλον, όπως είναι επί παραδείγματι χώρες με θεσμικά κενά σε ζητήματα δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και αυξημένους περιορισμούς στη χορήγηση δανείων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΕΚΥΨΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΔΠΧΑ 9

3.1 Αλλαγές στην Επιμέτρηση και Ταξινόμηση των Χρηματοοικονομικών Στοιχείων

Όσον αφορά το συγκεκριμένο ζήτημα, το ΔΠΧΑ9 είναι βασισμένο στο ότι η ταξινόμηση των χρηματοοικονομικής φύσεως περιουσιακών στοιχείων και η αποτίμηση αυτών πρέπει υποχρεωτικά να γίνεται στην εύλογη αξία τους. Έτσι, οποιοσδήποτε μεταβολές σημειωθούν στην εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων καθίστανται αναγνωρίσιμες στα οικονομικά αποτελέσματα των επιχειρήσεων. Εξαιρέση, αποτελούν οι περιπτώσεις στις οποίες υπάρχει πλήρωση των περιοριστικών κριτηρίων, βάσει των οποίων αφενός η επιμέτρηση και αφετέρου η ταξινόμηση των περιουσιακών στοιχείων είναι υποχρεωτικό να γίνεται στην εύλογη αξία τους μέσω των συνολικών εσόδων ή εναλλακτικά, στο αποσβεσμένο κόστος (Gebhardt, 2016).

Επιπρόσθετες αλλαγές στην επιμέτρηση και ταξινόμηση των χρηματοοικονομικής φύσεως περιουσιακών στοιχείων που υιοθετήθηκαν κατόπιν της θέσπισης του ΔΠΧΑ9 έγκεινται και στο ότι καθίσταται επιτρεπτή, από την πλευρά των επιχειρήσεων, η επιμέτρηση των εμπορικών τους απαιτήσεων στην τιμή συναλλαγής τους, στο πλαίσιο της αρχικής τους αναγνώρισης, σε περίπτωση κατά την οποία αυτές δεν εμπεριέχουν σημαντική χρηματοδότηση, σύμφωνα με τα οριζόμενα των διατάξεων του ΔΠΧΑ15. Συν τοις άλλοις, κατόπιν της θέσπισης του νέου προτύπου εις αντικατάσταση του ΔΛΠ 39, καταργήθηκε η εξαίρεση που προϋπήρχε αναφορικά με τη δυνατότητα επιμέτρησης των επενδύσεων -μη διαπραγματεύσιμων- με βάση το κόστος τους. Επιπροσθέτως, καθορίστηκαν νέα κριτήρια ανακατάταξης των χρηματοοικονομικής φύσεως υποχρεώσεων και περιουσιακών στοιχείων (Fiechter, 2011; PWC, 2017; Groff&Mörec, 2020).

Τέλος, μία επιπρόσθετη αλλαγή που σηματοδοτήθηκε κατόπιν της θέσπισης του ΔΠΧΑ9, είναι ότι μπορεί να παρουσιάζεται στην κατηγορία των λοιπών συνολικών

εσόδων, η μεταβολή των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων στην εύλογη αξία, οι οποίες μπορούν να οφείλονται σε αλλαγές των επιπέδων του πιστωτικού κινδύνου των υποχρεώσεων που αφορούν (Chenet al., 2020).

Το σύνολο των ανωτέρω αναφερόμενων αλλαγών είναι ικανές να ασκήσουν σημαντική επιρροή στη διαμόρφωση της οικονομικής κατάστασης των επιχειρηματικών οντοτήτων. Για τον λόγο αυτόν, πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψιν και να αξιολογούνται αναλόγως.

3.2 Αλλαγές στην Απομείωση των Χρηματοοικονομικών Στοιχείων

Το σκέλος της απομείωσης των χρηματοοικονομικής φύσεως περιουσιακών στοιχείων, αποτελεί μία ακόμα περίπτωση σημαντικών αλλαγών που επέφερε η θέσπιση του ΔΠΧΑ9. Οι αλλαγές που επήλθαν στο συγκεκριμένο σκέλος, αρχικά αφορούν τις επενδύσεις συμμετοχικών τίτλων, στην περίπτωση των οποίων το νέο χρηματοοικονομικό πρότυπο προβαίνει σε εξάλειψη των απαιτήσεων αξιολόγησης των απομειώσεων για επενδύσεις (Gebhardt, 2016; Chenetal., 2020).

Ένα δεύτερο σκέλος αλλαγών που επήλθαν από το νέο χρηματοοικονομικό πρότυπο στην απομείωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων αφορά την περίπτωση των απαιτήσεων και των δανείων. Στην περίπτωση αυτή, εσωκλείονται ακόμα και οι βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις εμπορικού χαρακτήρα. Αναλυτικότερα, το νέο χρηματοοικονομικό πρότυπο προέβη στην καθιέρωση μιας καινούργιας προσέγγισης που αφορά την περίπτωση των απαιτήσεων και των δανείων και η οποία έγκειται στην υιοθέτηση του μοντέλου της αναμενόμενης ζημιάς. Το συγκεκριμένο μοντέλο εμβαθύνει στα επίπεδα κινδύνου αθέτησης, καθώς επίσης και στην πραγματική αθέτηση των πελατών, η οποία αυξάνει τις εμπορικές και δανειακές απαιτήσεις των οργανισμών (Stander, 2021).

3.3 Αλλαγές στις Αναμενόμενες Πιστωτικές Ζημιές

Η πρόβλεψη των πιστωτικών ζημιών των επιχειρήσεων γίνεται κατόπιν εξέτασης, μέσω σταθμισμένης εκτίμησης που βασίζεται σε πιθανότητες, του επιπέδου που κυμαίνονται οι πιστωτικές ζημιές. Ουσιαστικά, πρόκειται για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας του συνόλου των ελλειμματικών ταμειακών ροών των επιχειρήσεων, για όλο το χρονικό διάστημα που αναμένεται να διαρκέσει ένα χρηματοοικονομικό μέσο. Οι ελλειμματικές ταμειακές ροές αφορούν τη διαφορά που προκύπτει μεταξύ των οφειλόμενων ταμειακών ροών, βάσει των εκάστοτε ισχυουσών εμπορικών ή δανειακών συμβάσεων και των αναμενόμενων προς είσπραξη ταμειακών ροών. Στην περίπτωση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών δεν είναι δυνατόν να παραβλεφθεί αφενός η χρονική στιγμή που θα διεξαχθεί μία πληρωμή, καθώς επίσης και το ποσό που θα αποπληρωθεί. Έτσι, οι πιστωτικές ζημιές είναι δυνατόν να υπάρχουν ακόμα και όταν οι οργανισμοί προβλέπουν ότι πρόκειται να εξοφληθούν εξ ολοκλήρου από τον πελάτη – χρεώστη, κατόπιν της έλευσης του χρονικού διαστήματος αποπληρωμής που έχει οριστεί στην αντίστοιχη εμπορική ή δανειακή σύμβαση (PWC, 2017; Schutteetal., 2020).

Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι οποιασδήποτε μορφής απαίτηση, είτε αυτή είναι δανειακή γίνεται είναι εμπορικοί, συνοδεύεται από κάποιο συγκεκριμένο επίπεδο κινδύνου αθέτησης. Ο λόγος έγκειται στο ότι η απαίτηση, ως περιουσιακό στοιχείο εμπεριέχει ένα επίπεδο αναμενόμενων ζημιών, οι οποίες είναι συνυφασμένες με το συγκεκριμένο ποσό της απαίτησης τη στιγμή κατά την οποία αυτή δημιουργήθηκε (Gomaaetal., 2018).

Λόγω του ότι το ζήτημα των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών αντικατοπτρίζει τα αποτελέσματα εκ της πιθανότητας πρόκλησής τους, καθίσταται αντιληπτό ότι πρόκειται για ποσά που δεν είναι αναγκαία αναμενόμενα, ούτε αποτελούν απαραίτητα ζημιές για την επιχείρηση. Αντιθέτως, πρόκειται για μεγέθη που αντικατοπτρίζουν τα μέτρα που πρέπει οι επιχειρήσεις να λαμβάνουν για τον μετριασμό του πιστωτικού κινδύνου (PWC, 2017).

Από την πλευρά του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου, το οποίο αντικατέστησε το ΔΛΠ39, προσδιορίζονται τρεις διαφορετικές προσεγγίσεις επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Αρχικά, πρόκειται για τη λεγόμενη γενική

προσέγγιση. Η γενική προσέγγιση αφορά το σύνολο των δανειακών και εμπορικών απαιτήσεων, οι οποίες δεν μπορούν να ενταχθούν στις επόμενες προσεγγίσεις που θα αναφερθούν. Η δεύτερη, είναι η λεγόμενη απλοποιημένη προσέγγιση. Η προσέγγιση αυτή αφορά περιπτώσεις συμβατικών περιουσιακών στοιχείων και εμπορικών απαιτήσεων που απορρέουν από την περίπτωση συναλλαγών, οι οποίες εντάσσονται στο πεδίο του ΔΠΧΑ15. Επίσης, στην απλοποιημένη προσέγγιση εμπεριέχονται ακόμα και περιπτώσεις απαιτήσεων που προέρχονται από μισθώματα που αφορούν συναλλαγές που εντάσσονται στο ΔΛΠ 17. Αυτό, σε περίπτωση κατά την οποία από την πλευρά του οργανισμού υιοθετηθεί η πολιτική της επιμέτρησης των προβλέψεων των ζημιών, σε ποσά που ισούνται με τα επίπεδα των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Η τρίτη και τελευταία προσέγγιση είναι αυτή που αφορά την περίπτωση των περιουσιακών στοιχείων που έχουν απομειωμένη πιστωτική αξία. Στο πλαίσιο αυτής, από την πλευρά του οργανισμού αναγνωρίζεται το σύνολο των συσσωρευμένων μεταβολών των επιπέδων των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών για τα χρηματοοικονομικής φύσεως περιουσιακά στοιχεία που έχουν απομειωμένη πιστωτική αξία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ένα δάνειο, το οποίο έχει αποκτηθεί με έκπτωση λόγω της ύπαρξης πιστωτικού κινδύνου (Gebhardt, 2016; PWC, 2017; Schutteetal., 2020).

Το χρονικό διάστημα στο οποίο γίνεται η εκτίμηση του ύψους των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών αποτελεί αξιοπρόσεκτο προσδιοριστικό παράγοντα, μέσω του οποίου διακρίνονται οι τρεις ανωτέρω αναφερόμενες προσεγγίσεις. Αναλυτικότερα, τη στιγμή της ημερομηνίας αναφοράς, πραγματοποιείται η επιμέτρηση των προβλέψεων των ζημιών που προκύπτουν από ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, αναφορικά με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές, με κριτήριο αν έχει επέλθει αύξηση των επιπέδων του πιστωτικού κινδύνου συγκριτικά με τον αρχικό του προσδιορισμό. Σε περίπτωση κατά την οποία δεν έχει επέλθει σημαντική αύξηση των επιπέδων του πιστωτικού κινδύνου, για την περίπτωση ενός περιουσιακού στοιχείου χρηματοοικονομικής φύσεως, τότε η επιχείρηση θα προχωρήσει στην επιμέτρηση των προβλεπόμενων ζημιών, σε ποσό που θα ισούται με το ύψος των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του συνόλου των 12 μηνών (Gebhardt, 2016; PWC, 2017; Schutteetal., 2020).

Σε περίπτωση κατά την οποία ένας οργανισμός διαθέτει αποκλειστικά και μόνο βραχυπρόθεσμο χαρακτήρα απαιτήσεων, οι οποίες δεν διαρκούν για μεγαλύτερο

χρονικό διάστημα πέραν του δωδεκαμήνου, τότε η γενική και η απλοποιημένη προσέγγιση δεν έχουν αξιοπρόσεκτες διαφορές μεταξύ τους. Όμως, αυτό δεν αναιρεί το γεγονός ότι, ανεξάρτητα από τον χρονικό ορίζοντα των υφιστάμενων απαιτήσεων, στα οικονομικά αποτελέσματα των επιχειρηματικών οντοτήτων, το κέρδος ή η ζημιά απομείωσης που αναγνωρίζεται, ισούται με το επίπεδο των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών (Hashimetal., 2019).

3.4 Η Εφαρμογή της Λογιστικής της Αντιστάθμισης

Μια επιπρόσθετη σημαντική αλλαγή που επήλθε με την θέσπιση του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου, είναι η εφαρμογή της λογιστικής της αντιστάθμισης. Αναλυτικότερα, από την πλευρά του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου καθίσταται επιτρεπτή η αντιστάθμιση πιο πολλών ανοιγμάτων. Επίσης, κατόπιν της θέσπισης αυτού, έχουν καθοριστεί καινούργια κριτήρια που αφορούν την εφαρμογή της λογιστικής της αντιστάθμισης (Müller, 2020).

Τα κριτήρια αυτά χαρακτηρίζονται από μικρότερο βαθμό πολυπλοκότητας και θεωρείται ότι έχουν ευθυγραμμιστεί σε μεγαλύτερο βαθμό με τον τρόπο που οι οργανισμοί τείνουν να διαχειρίζονται τα επίπεδα κινδύνων τους. Το προϊσχύον πρότυπο ΔΛΠ 39 δεν θεωρείτο ικανό να καλύψει την τελευταία αναφερόμενη συνθήκη (Camfferman, 2015).

3.5 Επιπρόσθετες Μεταβολές

Δύο επιπρόσθετες μεταρρυθμίσεις που θεσπίστηκαν κατόπιν της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ9 έγκεινται στο ζήτημα της γνωστοποίησης και της μετάβασης. Αναφορικά με τη γνωστοποίηση, το ΔΠΧΑ9 επέφερε μεταρρυθμίσεις που αφορούν την περίπτωση του ΔΠΧΠ7. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές είναι κυρίως επικεντρωμένες στην περίπτωση

των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών και του πιστωτικού κινδύνου (Yamani&Hussainey, 2020).

Όσον αφορά το ζήτημα της μετάβασης, κατόπιν της θέσπισης του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου δεν εξαιρούνται τα χρηματοοικονομικής φύσεως στοιχεία που υπάρχουν τη στιγμή της αρχικής αναγνώρισης. Αυτό συνεπάγεται την παρουσία μίας καθολικής απαίτησης, αναφορικά με το ότι οργανισμοί υποχρεώθηκαν στην αναδρομική εφαρμογή των διατάξεων του νέου προτύπου. Σε αυτό εξαιρέθηκε η διαδικασία της αντιστάθμισης (Eriotisetal., 2019; Müller, 2020).

3.6 Κριτική Αξιολόγηση

Σε γενικές γραμμές, υποστηρίζουμε ότι δεν υπάρχει μία αμοιβαία αποδεκτή απάντηση, η οποία να αντικατοπτρίζει ξεκάθαρα τον βαθμό και τον τρόπο με τον οποίο μία επιχείρηση δέχτηκε επιρροές από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ9. Ο βαθμός και ο τρόπος που επηρεάστηκαν οι επιχειρήσεις από το νέο αυτό χρηματοοικονομικό πρότυπο ποικίλλει. Αυτό σημαίνει ότι κάποιες επιχειρήσεις μπορεί να καταλήξουν στο ότι η επιμέτρηση και η ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών τους στοιχείων δεν παρουσιάζει αξιοπρόσεκτη διαφορά με το προϊσχύον καθεστώς. Ομοίως, δεν αποκλείεται η περίπτωση επιχειρήσεων στις οποίες οι προβλέψεις απομείωσης δεν έχουν δεχτεί σημαντική επιρροή από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ9.

Αντιθέτως, σε άλλες περιπτώσεις οργανισμών μπορεί να έχουν εντοπιστεί αξιοπρόσεκτες αλλαγές με την θέσπιση του νέου αυτού χρηματοοικονομικού προτύπου. Ανεξάρτητα από το είδος, τη φύση και το επίπεδο των επιρροών που έχουν δεχτεί οι επιχειρήσεις, ο κάθε οργανισμός είναι υποχρεωμένος να προβεί στην εφαρμογή των ακατάλληλων διαδικασιών, προκειμένου να επαναξιολογήσει τις λογιστικές πολιτικές που ακολουθεί, τα στοιχεία που θα γνωστοποιούνται στο πλαίσιο της σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων, καθώς επίσης και επιπρόσθετα πεδία που ενδεχομένως δεχτούν επιρροή από τις απαιτήσεις που εισήγαγε το πρότυπο αυτό. Έτσι, οι επιχειρηματικές οντότητες, ανεξαρτήτως μεγέθους και αντικειμένου,

θα είναι σε θέση να προχωρήσουν σε όλες τις απαιτούμενες μεταρρυθμίσεις στο λογιστικό τους σύστημα και στον τρόπο διεξαγωγής των εσωτερικών τους ελέγχων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ

4.1 Η Διαδικασία της Επιμέτρησης στην Αρχική Αναγνώριση των Χρηματοοικονομικών Στοιχείων

Από την πλευρά του νέου υιοθετούμενου προτύπου, προάγεται η επιμέτρηση του συνόλου των χρηματοοικονομικής φύσεως στοιχείων και υποχρεώσεων, στην εύλογη αξία, τη στιγμή της αρχικής τους αναγνώρισης (Bischof&Daske, 2016). Μοναδική εξαίρεση σε αυτό, αποτελούν οι περιπτώσεις των εμπορικών απαιτήσεων, οι οποίες δεν εσωκλείουν αξιοπρόσεκτο χρηματοοικονομικό χαρακτήρα, όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά στις διατάξεις του ΔΠΧΑ15 (PWC, 2017).

Επομένως, οι εμπορικές απαιτήσεις, που δεν έχουν έντονο χρηματοοικονομικό χαρακτήρα, μπορούν να μετρηθούν στην τιμή της συναλλαγής τους. Αυτό σημαίνει ότι η μέτρηση των περιουσιακών αυτών στοιχείων θα γίνει με βάση το ποσό που αναγράφεται στο τιμολόγιο, μειωμένο με τα ποσά των δαπανών που έχουν ή πρόκειται να εισπραχθούν για λογαριασμό τρίτων, όπως είναι για παράδειγμα οι φορολογικές επιβαρύνσεις (Bischof&Daske, 2016). Αναφορικά για το αν και πότε υφίσταται σημαντικός χρηματοοικονομικός χαρακτήρας, επικρατεί ο γενικότερος κανόνας ότι οι εμπορικού τύπου συναλλαγές αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα συναλλαγών που δεν διακατέχονται από έντονο χρηματοοικονομικό στοιχείο (Bischof&Daske, 2016; PWC, 2017). Επομένως, οι εμπορικές συναλλαγές μετρώνται στην τιμή της συναλλαγής τους, όπως μόλις περιγράφηκε.

4.2 Η Διαδικασία της Ταξινόμησης και Επιμέτρησης Κατόπιν της Αρχικής Αναγνώρισης

Σύμφωνα με το νέο παλαιό ισχύον πρότυπο, η ταξινόμηση των χρηματοοικονομικής φύσεως στοιχείων καθορίζει, σε γενικές γραμμές, είναι βάση της επιμέτρησης αυτών. Όμως, σύμφωνα με τον νέο υιοθετούμενο χρηματοοικονομικό πρότυπο, ισχύει ακριβώς το αντίστροφο. Δηλαδή, η βάση επιμέτρησης των περιουσιακών στοιχείων αποτελεί και τον τρόπο ταξινόμησης αυτών (Νεγκάκης & Σώρρος, 2019).

Όσον αφορά την περίπτωση του αποσβεσμένου κόστους, η αποτίμηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων γίνεται στο ποσό που έχει αναγνωριστεί στην αρχική αναγνώριση, μειωμένο με τα ποσά των αποπληρωμών κεφαλαίου, συνυπολογίζοντας την απόσβεση που έχει συσσωρευτεί και η οποία αφορά οποιαδήποτε διαφορά έχει δημιουργηθεί μεταξύ της πρόβλεψης απομείωσης, του αρχικού ποσού και του ποσού κατά τη λήξη. Ο υπολογισμός των εσόδων που προέρχονται από τόκους γίνεται μέσω της χρήσης της μεθόδου του πραγματικού επιτοκίου. Επίσης, επιτρέπεται η αναγνώριση των εσόδων από τόκους στα οικονομικά αποτελέσματα των εταιρειών. Τέλος, επισημαίνεται ότι επιτρέπεται η αναγνώριση των μεταβολών στην εύλογη αξία, σε περιπτώσεις κατά τις οποίες στα χρηματοοικονομικά στοιχεία επαναταξινομούνται ή αποαναγνωρίζονται (Hashimetal., 2016).

Όσον αφορά την περίπτωση του FVOCI, η αποτίμηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων γίνεται στην εύλογη αξία. Αναφορικά με την περίπτωση των επενδύσεων σε συμμετοχικούς τίτλους, ισχύει ότι η αναγνώριση των μερισμάτων γίνεται κατόπιν της οριστικοποίησης του δικαιώματος των επιχειρήσεων για τη λήψη πληρωμών. Επίσης, τα μερίσματα μπορούν να αναγνωριστούν στα οικονομικά αποτελέσματα. Εξαιρέση αποτελούν οι περιπτώσεις, στις οποίες τα μερίσματα αντιπροσωπεύουν την ανάκτηση ενός τμήματος από το επενδυτικό κόστος. Στην προκειμένη περίπτωση δεν συνυπολογίζονται άμεσα στα οικονομικά αποτελέσματα, αλλά εμπεριέχονται στην κατηγορία των λοιπών εσόδων. Η αναγνώριση των μεταβολών στην εύλογη αξία γίνεται στα λοιπά συνολικά έσοδα και όχι στο ύψος των ζημιών και των κερδών. Αυτό συνεχίζει να ισχύει ακόμα και σε περιπτώσεις πώλησης και απομείωσης των περιουσιακών στοιχείων. Όσον αφορά την περίπτωση των απαιτήσεων και των δανείων, στα έσοδα που προέρχονται από τόκους, οι ζημιές και τα κέρδη απομείωσης, τα συναλλαγματικά κέρδη και οι ζημιές, αποτελούν κατηγορίες που είναι αναγνωρίσιμες στα οικονομικά αποτελέσματα, όπως συμβαίνει στην περίπτωση του αποσβεσμένου κόστους. Οι μεταβολές της εύλογης αξίας εμπίπτουν στην περίπτωση των λοιπών εσόδων. Σε περίπτωση κατά την οποία επέλθει παύση αναγνώρισης ή

επαναταξινόμηση του χρηματοοικονομικού στοιχείου, τότε οι μεταβολές στην εύλογη αξία, που αναγνωρίστηκαν προηγουμένως στα λοιπά έσοδα και άρα έχει επέλθει συσσώρευση τους στα ίδια κεφάλαια, αναταξινομούνται και επηρεάζουν τα οικονομικά αποτελέσματα (PWC, 2017; Νεγκάκης & Σώρρος, 2019).

Αναφορικά με την περίπτωση του FVPL, ισχύει ότι τα χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους. Μάλιστα, επιτρέπεται Η αναγνώριση των μεταβολών στην εύλογη αξία, στα οικονομικά αποτελέσματα των επιχειρήσεων. Επίσης, τονίζεται ότι και στις τρεις ανωτέρω αναφερόμενες κατηγορίες περιπτώσεων ακολουθείται η ίδια λογιστική πρακτική με την αντίστοιχη που είχε προσδιοριστεί από το ΔΛΠ 39. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί το γεγονός ότι βάσει του παλιού προτύπου, οι μεταβολές που αφορούν την εύλογη αξία των επενδύσεων σε συμμετοχικούς τίτλους και οι οποίες ήταν μετρημένες σε FVOCI, ασκούν πάντα επιρροή στα οικονομικά αποτελέσματα, σε περίπτωση κατά την οποία το χρηματοοικονομικό στοιχείο έχει απομειωθεί ή αποαναγνωριστεί. Επίσης, από την πλευρά των δανείων και των απαιτήσεων που μετρώνται σε FVOCI, μπορεί να ασκηθεί επιρροή στο ύψος των ζημιών και των κερδών, σε διαφορετικό βαθμό από την επιρροή που ασκείται στην περίπτωση αποτίμησης στο αποσβεσμένο κόστος (PWC, 2017; Loewetal., 2019).

4.3 Τα Κριτήρια

Από την πλευρά του ΔΠΧΑ9 έχει επέλθει καθορισμός πλήρως διαφορετικών κριτηρίων, από τα αντίστοιχα που ίσχυαν στην περίπτωση του ΔΛΠ 39, αναφορικά με τη διαδικασία του προσδιορισμού του χρόνου εφαρμογής των FVOCI, FVPL και των αποσβεσμένων κοστών. Τα νέα αυτά κριτήρια έφεραν ορισμένες πρακτικές επιπτώσεις, οι οποίες έγκειται στο ότι μόνο οι επενδύσεις χρεωστικών τίτλων, οι απαιτήσεις, τα δάνεια και λοιπά παρεμφερή χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία είναι δυνατόν να επιμετρηθούν στο αποσβεσμένα ο κόστος τους (FVOCI) (Νεγκάκης & Σώρρος, 2019).

Ένα κρίσιμο ζήτημα που πρέπει να τίθενται υπόψη έγκειται στο αν ο απώτερος σκοπός του συγκεκριμένου επιχειρηματικού μοντέλου των οργανισμών είναι η διατήρηση των περιουσιακών στοιχείων αποκλειστικά και μόνο για λόγους συγκέντρωσης ταμειακών ροών. Πρόκειται για το λεγόμενο Businessmodeltest, το οποίο θα αναλυθεί διεξοδικότερα παρακάτω. Επίσης, ένας ακόμα κρίσιμο ζήτημα είναι αν οι συμβατικές ταμειακές ροές που αφορούν ένα συγκεκριμένο χρηματοοικονομικό στοιχείο προχωρούν στη δημιουργία πληρωμών σε συγκεκριμένες χρονικές στιγμές, που αφορούν πληρωμές τόκων και κεφαλαίων επί του κεφαλαίου. Πρόκειται για το λεγόμενο SPPItest, το οποίο επίσης θα περιγραφτεί διεξοδικότερα στη συνέχεια (Groff&Mörec, 2020).

Ωστόσο, η πλήρωση αμφοτέρων των αναφερόμενων τεστ κρίνεται απαραίτητη, προκειμένου να καταστεί εφικτή η καταχώρηση ενός μέσου στο αποσβεσμένο κόστος ή στο FVOCI. Επίσης, διευκρινίζεται ότι τα δύο αυτά τεστ δεν είναι εύκολο να εφαρμοσθούν (PWC, 2017).

4.4 Η Ενσωμάτωση Παραγώγων και ο Χαρακτηρισμός των Επενδύσεων

Το νέο χρηματοοικονομικό πρότυπο κατέστησε υποχρεωτική την από την πλευρά των επιχειρήσεων αποτίμηση των χρηματοοικονομικών παραγώγων περιουσιακών στοιχείων, τα όποια ενσωματώνονται σε χρηματοοικονομικά στοιχεία που δεν είναι εμπορεύσιμα, σε FVPL. Αυτό κατέστη υποχρεωτικό, σε περίπτωση κατά την οποία τα χαρακτηριστικά στοιχεία που πλαισιώνουν το χρηματοοικονομικό παράγωγο και οι οικονομικοί κίνδυνοι που το συνοδεύουν δεν είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με την κυρία σύμβαση, καθώς επίσης και σε περίπτωση κατά την οποία η σύμβαση αυτή υπάγεται στο πλαίσιο που διέπει το ΔΛΠ 39. Έτσι, βάσει του νέου προτύπου, δεν υφίσταται κάποια ειδικού τύπου μεταχείριση για τις συμβάσεις αυτές και έτσι, πρέπει στο σύνολό τους να είναι ταξινομημένες στο αποσβεσμένο κόστος (Ramirez, 2015).

Στο πλαίσιο της αρχικής αναγνώρισης, ο οργανισμός, έχει την ευχέρεια να επιλέξει τον αμετάκλητο προσδιορισμό επενδύσεων σε συμμετοχικούς τίτλους (FVOCI).

Εξαιρέση αποτελούν στοιχεία που έχουν διακρατηθεί για διαπραγμάτευση ή περιπτώσεις ενδεχόμενων αντιπαροχών σε συνενώσεις επιχειρηματικών οντοτήτων. Μέσω αυτής της επιλογής που δίνεται στους οργανισμούς, στα οικονομικά τους αποτελέσματα είναι δυνατή η αναγνώριση μόνο των μερισμάτων που πληρούν τα τιθέμενα αξιολογικά κριτήρια. Επί παραδείγματι, ενδεχόμενες μεταβολές εύλογης αξίας δεν είναι δυνατόν να επαναταξινομηθούν στα οικονομικά αποτελέσματα, ακόμα και αν έχει προηγηθεί διαγραφή, πώληση ή απομείωση (Ramírez, 2015).

4.5 Η Εκτίμηση της Εύλογης Αξίας βάσει Κόστους

Κατόπιν της θέσπισης του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου, διακρίνονται συγκεκριμένες περιπτώσεις, στις οποίες από την πλευρά του κόστους είναι δυνατόν να παρασχεθούν αξιόπιστες εκτιμήσεις για την εύλογη αξία. Επί παραδείγματι, αυτό ισχύει στην περίπτωση κατά την οποία απουσιάζουν πλήρως πρόσφατα δεδομένα μετρήσεων της εύλογης αξίας ή σε περιπτώσεις κατά τις οποίες υφίστανται πολλές διαφορετικές μετρήσεις της και το κόστος έχει αξιολογηθεί ως βέλτιστη δυνατή (Marzukietal., 2021). Ωστόσο, διευκρινίζονται ορισμένα σημεία, τα οποία ενδεχομένως να μην είναι αντιπροσωπευτικά της εύλογης αξίας και αυτά είναι τα εξής:

Αρχικά πρόκειται για την πραγματοποίηση μεταβολών στις προσδοκίες των επιχειρήσεων για την επίτευξη τεχνικών εξελίξεων στα προϊόντα των επενδυτών. Μια ακόμα περίπτωση είναι η ύπαρξη μεταβολών στην αγορά προϊόντων, σε διεθνές βεληνικές, που επηρεάζουν το οικονομικό περιβάλλον λειτουργίας της επιχείρησης. Επιπρόσθετη περίπτωση αφορά δεδομένα που είναι συνυφασμένα με τον ανταγωνισμό ή ακόμα και την πραγματοποίηση αξιοπρόσεκτων μεταβολών στις επιδόσεις της ίδιας της επιχείρησης (Marzukietal., 2021).

4.6 Η Διαδικασία της Αναταξινόμησης των Χρηματοοικονομικών Στοιχείων

Το προϊσχύον πρότυπο ΔΛΠ 39 περιείχε μία σειρά πολύπλοκων διατάξεων, αναφορικά με τον προσδιορισμό του χρόνου σκοπιμότητας της αναταξινόμησης των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, μεταβαίνοντας από τη μία μεθοδολογία ταξινόμησης σε μία άλλη διαφορετική. Στην περίπτωση του νέου υιοθετούμενου χρηματοοικονομικού πρότυπου, δεν υφίστανται συχνές περιπτώσεις επιχειρήσεων, στις οποίες όταν επέρχεται μεταβολή του επιχειρηματικού μοντέλου για λόγους διαχείρισης των χρηματοοικονομικών στοιχείων, είναι υποχρεωτική η επαναταξινόμηση του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων που επηρεάζονται από αυτές τις μεταρρυθμίσεις. Επίσης, στο πλαίσιο του νέου αυτού προτύπου, οι επιχειρήσεις δεν έχουν τη δυνατότητα της επαναταξινόμησης των χρηματοοικονομικών τους υποχρεώσεων (Bholatetal., 2017; Nadia&Rosa, 2014).

Ωστόσο, γενικότερα, η διαδικασία της αναταξινόμησης των χρηματοοικονομικής φύσεως περιουσιακών στοιχείων των εταιρειών επιδέχεται μελλοντικής λογιστικοποίησης, σύμφωνα με το νέο υιοθετούμενο πρότυπο ΔΠΧΑ9. Αυτό σημαίνει ότι δεν επέρχεται αναπροσαρμογή των πρώην αναγνωρισμένων οικονομικών κερδών, ζημιών ή ακόμα και του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων, από την πλευρά των τόκων (Groff&Mörec, 2020).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ5. ΤΟ BUSINESS MODEL ΚΑΙ SPPI ΤΕΣΤ

5.1 Business Model Test

Βάσει του ΔΠΧΑ9, ένας οργανισμός προβαίνει στην κατάταξη των χρηματοοικονομικής φύσεως στοιχείων του θεωρώντας ότι μπορούν να επιμετρηθούν στην εύλογη αξία τους και στο αποσβεσμένο κόστος τους, σε μεταγενέστερο χρονικό διάστημα, κατ' ακολουθία του επιχειρηματικού μοντέλου αναφορικά με διαχειριστικά ζητήματα των χρηματοοικονομικών στοιχείων, καθώς επίσης και σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά στοιχεία των ταμειακών ροών που αφορούν το συγκεκριμένο χρηματοοικονομικό στοιχείο. Σε περίπτωση κατά την οποία το στοιχείο αυτό διατηρείται στο επιχειρηματικό μοντέλο, που επιδιώκει τη διακράτηση χρηματοοικονομικής φύσεως στοιχείων, αποσκοπώντας στην μελλοντική είσπραξη των ταμειακών ροών, τότε ακολουθεί η επιμέτρηση του συγκεκριμένου στοιχείου στο αποσβεσμένο κόστος του. Σε περίπτωση κατά την οποία η διατήρηση του χρηματοοικονομικού στοιχείου γίνεται σε ένα επιχειρηματικό μοντέλο, που ο απώτερος σκοπός του είναι δυνατόν να επιτευχθεί αφενός πουλώντας τα χρηματοοικονομικά στοιχεία και αφετέρου εισπράττοντας τις ταμειακές ροές που είναι συνυφασμένες με αυτά, τότε η επιμέτρηση του συγκεκριμένου στοιχείου γίνεται στην εύλογη αξία, μέσω των συνολικών εσόδων (FVOCI). Σε διαφορετική περίπτωση, η επιμέτρηση του περιουσιακού στοιχείου γίνεται στην εύλογη αξία μέσω των οικονομικών αποτελεσμάτων του οργανισμού (FVPL) (Melloni et al., 2015; PWC, 2017).

Στο σημείο αυτό, ακολουθεί η ανάλυση των επιμέρους σταδίων που εφαρμόζονται στο πλαίσιο του «Business Model test». Το πρώτο στάδιο, αφορά την κατάταξη των περιουσιακών στοιχείων. Πιο συγκεκριμένα, η κατάταξη γίνεται σε διάφορα χαρτοφυλάκια, με απώτερο σκοπό την ανάδυση του τρόπου, που ο οργανισμός προβαίνει στη διαχείριση των χρηματοοικονομικής φύσεως περιουσιακών στοιχείων του. Το δεύτερο στάδιο αφορά την συγκεκριμενοποίηση των απώτερων σκοπών, που πρέπει να καλυφθούν μέσω του επιχειρηματικού μοντέλου που εφαρμόζεται από την

πλευρά του οργανισμού, στο πλαίσιο της άσκησης των επαγγελματικών του δραστηριοτήτων, αποσκοπώντας στη διαχείριση χαρτοφυλακίων του. Στο πλαίσιο του τρίτου σταδίου, σε ευθυγράμμιση με τους σκοπούς που πρέπει να καλυφθούν από την εφαρμογή του επιχειρηματικού μοντέλου, ακολουθεί η ταξινόμηση των χαρτοφυλακίων στις εξής ομάδες: (α) «διακρατουμένων περιουσιακών στοιχείων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών εκροών», (β) «διακρατούμενων περιουσιακών στοιχείων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών όσο και με την πώληση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων» και (γ) «λοιπάεπιχειρηματικά μοντέλα». Στο πλαίσιο του τέταρτου και τελευταίου σταδίου, ειδικότερα για τις περιπτώσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων, η ταξινόμηση των οποίων γίνεται στην ομάδα των «διακρατουμένων περιουσιακών στοιχείων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών», πρέπει να ακολουθήσει η αξιολόγηση του βαθμού καταλληλότητας της ταξινόμησης αυτής. Η αξιολόγηση αυτή γίνεται μέσω αντίστοιχης εξέτασης των πληροφοριακών στοιχείων που είναι συνυφασμένα με πωλήσεις που διενεργήθηκαν κατά τη διάρκεια του παρελθόντος, καθώς επίσης και με τις επικρατούσες συνθήκες κατά την διάρκεια διεξαγωγής των εν λόγω πωλήσεων. Στη συνέχεια, τα εν λόγω πληροφοριακά στοιχεία θα πρέπει να συγκριθούν με τις συνθήκες που επικρατούν στο παρόν (PWC, 2017).

Στο σημείο αυτό, επισημαίνεται ότι το επιχειρηματικό μοντέλο ενός οργανισμού, το οποίο αφορά διαχειριστικά ζητήματα των χρηματοοικονομικής φύσεως στοιχείων του, δεν αποτελεί έναν απλοποιημένο ισχυρισμό. Αυτό συμβαίνει λόγω του ότι, κατ' αρχήν, ζητήματα διαχείρισης αναδύονται μέσω των δραστηριοτήτων που αναλαμβάνονται από την πλευρά του οργανισμού, προκειμένου αυτός να καλύψει στις τους στόχους του επιχειρηματικού του μοντέλου. Κατά την αξιολογική διαδικασία του επιχειρηματικού μοντέλου, ο οργανισμός πρέπει να εφαρμόζει κριτικές δράσεις στο πλαίσιο της διαχείρισης των χρηματοοικονομικής φύσεως στοιχείων του. Παράλληλα, επισημαίνεται ότι η αξιολογική αυτή η διαδικασία δεν είναι καθορισμένη από μονοδιάστατους παράγοντες ή από συγκεκριμένες δραστηριότητες, αλλά καθορίζεται από ένα σύνολο διαθέσιμων στοιχείων κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης. Χαρακτηριστικά παραδείγματα των διαθέσιμων αυτών στοιχείων είναι τα εξής:

Αρχικά, πρόκειται για τον τρόπο εκτίμησης της αποδοτικότητας των διακρατουμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων και της αντίστοιχης αποδοτικότητας ενός

συγκεκριμένου επιχειρηματικού μοντέλου. Επίσης, πρόκειται για τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αναφορά, σχετικά με την αποδοτικότητα των χρηματοοικονομικών στοιχείων, στη διοίκηση του οργανισμού. Ένα επιπρόσθετο χαρακτηριστικό παράδειγμα των διαθέσιμων στοιχείων είναι ο κίνδυνος που ασκεί επιρροή στην αποδοτικότητα του επιχειρηματικού μοντέλου που εφαρμόζεται από την πλευρά ενός οργανισμού. Επίσης, συμπεριλαμβάνεται και ο τρόπος με τον οποίο ο οργανισμός επιλέγει να διαχειριστεί τον κίνδυνο αυτόν. Τέλος, ένα ακόμα παράδειγμα αποτελεί ο τρόπος αποζημίωσης της διοίκησης του οργανισμού. Επί παραδείγματι, εξετάζεται το αν ο υπολογισμός της αποζημίωσης γίνεται βάσει της εύλογης αξίας των διαχειριζόμενων χρηματοοικονομικών στοιχείων ή με βάση των προς είσπραξη ταμειακών ροών (Grant Thornton, 2015).

5.2 SPPITεστ

Το SPPI test, αφορά τις συμβατικές ταμειακές ροές, οι οποίες αντικατοπτρίζουν πληρωμές τόκων και κεφαλαίου βάσει του κεφαλαίου που δεν έχει ακόμα εξοφληθεί. Κατόπιν της έναρξης ισχύος του ΔΠΧΑ9, μία βασική προϋπόθεση ταξινόμησης των απαιτήσεων και των δανείων, είτε στην εύλογη αξία τους μέσω του συνόλου των εσόδων, είτε στο αναπόσβεστο κόστος τους, αφορά την ευθυγράμμιση με τους συμβατικούς όρους, από τους οποίους συνοδεύεται το αντίστοιχο χρηματοοικονομικής φύσεως στοιχείο, σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα(Marzukietal., 2021).

Για λόγους πληρέστερης κατανόησης, διευκρινίζεται ότι στο πλαίσιο του νέου εφαρμοζόμενου χρηματοοικονομικού προτύπου, το «κεφάλαιο» αντικατοπτρίζει την εύλογη αξία ενός χρηματοοικονομικής φύσεως κατά τη στιγμή της αρχικής αναγνώρισής του. Όμως, είναι δυνατή η μελλοντική μεταβολή του κεφαλαίου καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του συγκεκριμένου στοιχείου. Επιπροσθέτως, στο πλαίσιο του νέου εργαζόμενου χρήματα οικονομικού προτύπου, διευκρινίζεται ότι οι «τόκοι» αντικατοπτρίζουν συγκεκριμένα ανταλλάγματα για τη χρηματική διαχρονική αξία, για τα επίπεδα πιστωτικού κινδύνου που είναι συνυφασμένα με το επίπεδο του κεφαλαίου που δεν έχει εξοφληθεί, σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, για τα

επίπεδα των υπολοίπων τύπων κινδύνων που συνοδεύουν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία, όπως είναι για παράδειγμα ο κίνδυνος ρευστότητας, για τα επίπεδα περιθωρίων κέρδους και για τα επίπεδα των κοστών δανεισμού, όπως είναι επί παραδείγματι τα ποσά των διοικητικής φύσεως δαπανών(PWC, 2017).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Η ΑΠΟΜΕΙΩΣΗ

6.1 Η Προβλεπόμενη Πιστωτική Ζημιά

Κατόπιν της έναρξης ισχύος του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου ΔΠΧΑ9, ξεκίνησε την ένα καινούργιο μοντέλο μέσα από το οποίο αποτιμώνται και αναγνωρίζονται τα χρηματοοικονομικής φύσεως στοιχεία, των οποίων η αποτίμηση γίνεται επί του αναπόσβεστου κόστους ή σε όρους FVOCI. Το μοντέλο αυτό ονομάζεται μοντέλο αναμενόμενων ή προβλεπομένων πιστωτικών ζημιών και αποτελεί το μόνο μοντέλο που χρησιμοποιείται στη διαδικασία απομείωσης στο νέο αυτό χρηματοοικονομικό πρότυπο. Ο λόγος έγκειται στο ότι η ταξινόμηση και επιμέτρηση, στο σύνολο των υπολοίπων περιουσιακών στοιχείων των επιχειρηματικών οντοτήτων, γίνεται σε όρους FVPL και στην περίπτωση επενδυτικών κινήσεων σε μετοχές, η ταξινόμηση και επιμέτρηση γίνεται σε όρους FVOCI (Gomaaetal., 2018; Hashimetal., 2016).

Στο σημείο αυτό, επισημαίνεται ότι ο υπολογισμός των προβλεπόμενων πιστωτικών ζημιών γίνεται μέσω των σταδίων που ακολουθούν: Αρχικά, προσδιορίζονται τα διαφορετικά σενάρια αθέτησης μίας απαίτησης ή ενός δανείου. Το δεύτερο στάδιο αποτελεί τη διαδικασία εκτίμησης του βαθμού υστέρησης των ταμειακών εκροών, η οποία θα αφορούσε την περίπτωση κάθε σεναρίου ξεχωριστά, υπό την προϋπόθεση της αθέτησης υποχρεώσεων. Στο τρίτο στάδιο, πολλαπλασιάζεται η ανωτέρω αναφερόμενη υστέρηση με την πιθανότητα αθέτησης. Στο τέταρτο και τελευταίο στάδιο προστίθενται τα αποτελέσματα που προέκυψαν από το σύνολο των πιθανών αθετήσεων (Wangetal., 2021).

Επισημαίνεται ότι εξαιτίας της ύπαρξης τουλάχιστον μίας πιθανότητας αθέτησης σε μελλοντική φάση, στην περίπτωση των δανείων και των απαιτήσεων, κάθε χρηματοοικονομικής φύσεως στοιχείο συνοδεύεται από μία προβλεπόμενη πιστωτική ζημιά. Η εν λόγω προβλεπόμενη πιστωτική ζημιά είναι άμεσα συνυφασμένη με το ανωτέρω αναφερόμενο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, κατά τη στιγμή

που αυτό έχει δημιουργηθεί ή έχει αποκτηθεί από την επιχείρηση (Hashimetal., 2019).

6.1.1 Αναγνώριση και Επιμέτρηση

Υπάρχουν τρεις διαφορετικές προσεγγίσεις, στο πλαίσιο των οποίων πραγματοποιείται η αναγνώριση και η επιμέτρηση των προβλεπόμενων πιστωτικών ζημιών. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για την απλοποιημένη προσέγγιση, τη γενική προσέγγιση, καθώς επίσης και για την πιστωτική προσέγγιση.

Η απλοποιημένη προσέγγιση εφαρμόζεται κυρίως στην περίπτωση εμπορικών απαιτήσεων, καθώς επίσης και στην περίπτωση περιουσιακών στοιχείων και συμβάσεων που εμπίπτουν στο πλαίσιο του ΔΠΧΠ15, αλλά και στην περίπτωση απαιτήσεων που προκύπτουν από μισθώματα. Η πιστωτική προσέγγιση εφαρμόζεται στην περίπτωση του συνόλου των χρηματοοικονομικών στοιχείων, τα οποία, κατά την αρχική τους αναγνώριση, έχουν απομειωμένη πιστωτική αξία. Τέλος, η γενική προσέγγιση εφαρμόζεται στην περίπτωση του συνόλου των χρηματοοικονομικής φύσεως στοιχείων, τα οποία δεν μπορούν να καλυφθούν από την απλοποιημένη και την πιστωτική προσέγγιση (PwC, 2017).

Ως προς την αρχική αναγνώριση, η γενική και απλοποιημένη προσέγγιση ταυτίζονται, τη στιγμή κατά την οποία αυτή πραγματοποιείται κατά το χρονικό διάστημα που το περιουσιακό στοιχείο έχει αποκτηθεί. Αυτό δε συμβαίνει στην περίπτωση της πιστωτικής προσέγγισης, διότι όπως προαναφέρθηκε, η συγκεκριμένη προσέγγιση αφορά περιπτώσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων με απομειωμένη πιστωτική αξία (Gubareva, 2021).

Στο πλαίσιο της απλοποιημένης προσέγγισης, η βάση του υπολογισμού της προβλεπόμενης πιστωτικής ζημιάς αφορά πιστωτικές ζημιές που διαρκούν σε όλο το χρονικό διάστημα της ζωής του περιουσιακού στοιχείου. Στην περίπτωση της γενικής προσέγγισης, η βάση του υπολογισμού της προβλεπόμενης πιστωτικής ζημιάς αφορά πιστωτικές ζημιές που διαρκούν σε όλο το χρονικό διάστημα ζωής του περιουσιακού στοιχείου ή τουλάχιστον σε χρονικό διάστημα ενός έτους. Τέλος, στην περίπτωση της

πιστωτικής προσέγγισης, η βάση του υπολογισμού της προβλεπόμενης ζημιάς αφορά συσσωρευμένες μεταβολές στις προβλεπόμενες πιστωτικές ζημίες, σε όλο το χρονικό διάστημα ζωής του περιουσιακού στοιχείου, εκ της αρχικής αναγνώρισης αυτού (PwC, 2017).

Ενώ στην περίπτωση του ΔΠΧΑ9 η αναγνώριση γίνεται μέσω πρόβλεψης των ζημιών, στο προΐσχυον ΔΛΠ39, η αναγνώριση γινόταν (α) με μείωση του χρηματοοικονομικού στοιχείου ή μέσω πρόβλεψης και (β) μέσο μείωσης της αναγνωριζόμενης εύλογης αξίας. Επίσης, στην περίπτωση του ΔΠΧΑ9 η βάση αναγνώρισης είναι οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες, σε αντίθεση με την περίπτωση του ΔΛΠ39, όπου οι αντικειμενικές ενδείξεις της απομείωσης του χρηματοοικονομικού στοιχείου αποτελούσαν τη βάση αναγνώρισης. Μία επιπρόσθετη διαφορά μεταξύ των δύο χρηματοοικονομικών προτύπων έγκειται και στην περίπτωση της βάσης επιμέτρησης. Έτσι, πιο συγκεκριμένα, κατά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ9, η βάση επιμέτρησης διαμορφώνεται από τις προβλεπόμενες πιστωτικές ζημίες στο βάθος ενός έτος ή κατά τη διάρκεια της ζωής ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου. Στο πλαίσιο του ΔΛΠ39, η βάση επιμέτρησης έγκειται στη διαφορά που υφίσταται μεταξύ της παρούσας αξίας των προβλεπόμενων ταμειακών ροών και της λογιστικής αξίας του χρηματοοικονομικού στοιχείου ή εναλλακτικά, στη διαφορά που υφίσταται μεταξύ της εύλογης αξίας και του κόστους στο οποίο αποκτήθηκε το περιουσιακό στοιχείο, αφαιρώντας τυχούσες προηγούμενες αναγνωρισμένες απομειώσεις. Επιπροσθέτως, στην περίπτωση του ΔΠΧΑ9 δεν υφίσταται κάποιος περιορισμός στην αναγνώριση της αντιστροφής της ζημιάς απομείωσης στα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα, γεγονός το οποίο δεν ισχύει στην περίπτωση του ΔΛΠ39, όπου η αντιστροφή της ζημιάς απομείωσης δύναται να εμφανίζει αντικειμενική συσχέτιση με γεγονότα που διαδραματίζονται κατόπιν της απομείωσης (Gornjak, 2017; Sultanoğlu, 2018).

6.1.2 Τρόπος Υπολογισμού

Από το νέο χρηματοοικονομικό πρότυπο ορίζεται η υποχρεωτική επιμέτρηση των προβλεπόμενων πιστωτικών ζημιών, από την πλευρά των οργανισμών, έτσι ώστε από αυτή να προκύπτουν τα εξής:

Πρώτον, πρέπει να προκύπτει ένα αποτέλεσμα το οποίο είναι αμερόληπτο, σταθμισμένο και ακριβώς καθορισμένο, μέσω της αξιολογικής διαδικασίας διαφόρων και διαφορετικών πιθανοτήτων έκβασης. Δεύτερον, πρέπει να προκύπτουν στοιχεία που είναι συνυφασμένα με την χρηματική διαχρονική αξία και τρίτον, πρέπει να προκύπτουν βασικά πληροφοριακά δεδομένα, η διαθεσιμότητα των οποίων να είναι εφικτή την ημερομηνία αναφοράς. Μάλιστα, τα τελευταία αναφερόμενα πληροφοριακά δεδομένα δεν θα πρέπει να συνοδεύονται από αδικαιολόγητα κόστη και πρέπει να είναι συνυφασμένα ακόμα και με γεγονότα που έχουν διαδραματιστεί στο παρελθόν, που διαδραματίζονται στο παρόν και που προβλέπεται να διαδραματιστούν στο μέλλον(Grant Thornton, 2016; PwC, 2017).

Στο πλαίσιο του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου δίνεται ιδιαίζουσα σημασία στη μη απαίτηση συγκεκριμενοποίησης του συνόλου των πιθανών σεναρίων και συμβάντων κατά τη διαδικασία της επιμέτρησης των προβλεπόμενων πιστωτικών ζημιών. Αυτό σημαίνει ότι αρκούν ακόμα και απλές αναλύσεις, χωρίς να είναι απαραίτητες πολύπλοκες προσομοιώσεις μελλοντικών συμβάντων. Ωστόσο, υφίστανται περιπτώσεις, στις οποίες είναι απαραίτητος ο καθορισμός των επιπρόσθετων προβλεπομένων σεναρίων (PwC, 2017).

Στο νέο χρηματοοικονομικό πρότυπο, συν τοις άλλοις, καθίσταται επιτρεπτή η αξιοποίηση κατάλληλων μοντέλων, μέσω των οποίων είναι δυνατόν να εκτιμώνται οι προβλεπόμενες πιστωτικές ζημίες, από τις οποίες δεν υφίσταται κάποια απαίτηση παρουσίαση συγκεκριμένου σεναρίου και αναλύσεις πιθανοτήτων. Επί παραδείγματι, επισημαίνεται ότι τα ποσά των άμεσων πιστωτικών ζημιών, για την περίπτωση ενός οργανισμού μεγάλου μεγέθους, δύνανται να αντικατοπτρίσουν εύλογες εκτιμήσεις του ποσού που σταθμίζεται βάσει πιθανοτήτων(Grant Thornton, 2016).

Σε γενικό πλαίσιο, το μέγιστο δυνατό χρονικό διάστημα που πρέπει να λαμβάνεται υπόψιν κατά τη διαδικασία του υπολογισμού των προβλεπόμενων πιστωτικών ζημιών, αποτελεί το χρονικό διάστημα που αντιστοιχεί στην μέγιστη δυνατή συμβατική χρονική περίοδο, στην οποία περιλαμβάνονται και τα δικαιώματα επέκτασης (Grant Thornton, 2016).

6.2 Η Αθέτηση

Η αναγνώριση του χρονικού διαστήματος στο οποίο παρουσιάζεται αθέτηση, αποτελεί ένα εκ των βασικών θεμάτων που απασχολεί τη διαδικασία της επιμέτρησης των προβλεπόμενων πιστωτικών ζημιών των οργανισμών. Στο πλαίσιο του νέου εφαρμοζόμενου χρηματοοικονομικού πρότυπου δεν αναφέρεται κάποιος συγκεκριμένος όρος. Αυτό σημαίνει ότι οι οργανισμοί καλούνται να προβούν στην εφαρμογή ενός ορισμού, που να είναι άμεσα συνυφασμένος με εκείνον που χρησιμοποιείται για λόγους εσωτερικών διαχειρίσεων των επιπέδων του πιστωτικού κινδύνου. Επίσης, οι οργανισμοί καλούνται να χρησιμοποιήσουν συγκεκριμένους δείκτες ποιότητας, όπως είναι επί παραδείγματι οι οικονομικής φύσεως συμφωνίες (European Commission, 2016).

Όμως, επισημαίνεται ότι υφίσταται ένα συγκεκριμένο τεκμήριο σύμφωνα με το οποίο επικρατεί αθέτηση. Πρόκειται για ένα χρονικό διάστημα συνολικά 90 ημερών, δηλαδή τριών μηνών, κατόπιν της παρουσίας καθυστερήσεων σε ένα συγκεκριμένο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο. Στην προκειμένη περίπτωση, ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται εξαιρέσεις, που αφορούν περιπτώσεις οργανισμών πόσες συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά τους στοιχεία ενδεχομένως κρίνουν ότι πρέπει να οριστεί μεγαλύτερο διάστημα αθέτησης, από αυτό των προαναφερόμενων 90 ημερών (European Commission, 2016).

6.3 Οι Διαγραφές

Σε περίπτωση κατά την οποία ένας οργανισμός δεν διαθέτει προσδοκίες να ανακτήσει τις συμβατικές ταμειακές του ροές για ένα ολόκληρο χρηματοοικονομικό στοιχείο, για ένα συγκεκριμένο τμήμα αυτού, τότε προβαίνει στην απομείωση της λογιστικής αξίας, πριν τη διενέργεια αποσβέσεων. Σε περίπτωση κατά την οποία ένας οργανισμός διαγράψει ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του, τότε το συγκεκριμένο στοιχείο δεν αναγνωρίζεται πλέον. Ένας οργανισμός έχει δικαίωμα να διαγράψει είτε

ολόκληρο το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο είτε ένα τμήμα αυτού. Επί παραδείγματι, αν ένας οργανισμός σκοπεύει να ασκήσει τα δικαιώματα που έχει για την εξασφάλιση ενός χρηματοοικονομικού του στοιχείου και δεν προβλέπει είσπραξη άνω του 30% της αξίας του συγκεκριμένου στοιχείου, ενώ παράλληλα απουσιάζουν οι εύλογες προοπτικές απόκτησης επιπρόσθετων συμβατικών ταμειακών ροών από το συγκεκριμένο στοιχείο, τότε είμαι υποχρεωμένος να προχωρήσει στη διαγραφή του 70% του συγκεκριμένου περιουσιακού στοιχείου(European Commission, 2016).

6.4 Δεσμεύσεις-Εγγυήσεις

Από το νέο θεσπισμένο χρηματοοικονομικό πρότυπο επέρχεται τροποποίηση μίας από τις βασικότερες απαιτήσεις που υπήρχαν στις διατάξεις του προϊσχύοντος ΔΛΠ39. Πρόκειται για την απαίτηση της επιμέτρησης των χρηματοοικονομικής φύσεως εγγυήσεων και των δεσμεύσεων.

Αναλυτικότερα, οι εκτιμήσεις στις οποίες προβαίνει ένας οργανισμός για τα επίπεδα των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του, τα οποία προκύπτουν από τα δάνεια, πρέπει να έρχονται σε ευθυγράμμιση με τις προσδοκίες που έχει για τις αντίστοιχες δανειακές εκταμιεύσεις. Αυτό σημαίνει ότι κατά τη διαδικασία των εκτιμήσεων των προβλεπόμενων ταμειακών ζημιών, κάτι διάρκειας ενός έτους εκ της ημερομηνίας αναφοράς και κατά τη διαδικασία της εκτίμησης των προβλεπόμενων πιστωτικών ζημιών για το σύνολο της διάρκειας ζωής την αναμενόμενη δανειακή δέσμευση που προβλέπεται να εκταμιευθεί (Ramirez, 2015; Bholatetal., 2018).

Στην περίπτωση των συμβολαίων χρηματοοικονομικών εγγυήσεων, ένας οργανισμός πρέπει να προβεί στην καταβολή πληρωμών μόνο αν προκύψει αθέτηση από την πλευρά του οφειλέτη, και σε κάθε περίπτωση, με βάση τους ισχύοντες όρους του εγγυημένου μέσου. Παράλληλα, όταν αναφερόμαστε σε καταστάσεις υστερήσεων ταμειακών ροών, ομιλούμε για τα ποσά των αναμενόμενων και προβλεπόμενων πληρωμών, που καταβάλλονται για λόγους αποζημιώσεων των κατόχων από την πιστωτική ζημιά τους, κατόπιν αφαίρεσης των ποσών που προβλέπεται και αναμένεται να εισπραχθούν, ήδη από την πλευρά του οφειλέτη, είτε από την πλευρά

του κατόχου, είτε από οποιοδήποτε τρίτο μέρος. Σε περίπτωση κατά την οποία το χρηματοοικονομικό στοιχείο είναι απόλυτα εγγυημένο, τότε οι προβλέψεις για τις υστερήσεις των ταμειακών ροών για συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων, είναι ευθυγραμμισμένες με τις προβλέψεις για τις υστερήσεις ταμειακών ροών για την περίπτωση εγγυημένων χρηματοοικονομικών στοιχείων (Johannesetal., 2018).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. ΛΟΙΠΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

7.1 Η Παρουσίαση των Εσόδων από Τόκους

Ο υπολογισμός των εσόδων που προέρχονται από τόκους, γίνεται μέσω της μεθοδολογίας του πραγματικού επιτοκίου. Πρόκειται για έναν υπολογισμό, η διεξαγωγή του οποίου πραγματοποιείται μέσω της εφαρμογής του πραγματικού επιτοκίου, στη λογιστική αξία που έχει το χρηματοοικονομικό στοιχείο πριν τη διενέργεια των αποσβέσεων. Στο σημείο αυτό, επισημαίνονται δύο εξαιρέσεις. Η μια εξαίρεση αφορά την περίπτωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων απομειωμένης πιστωτικής αξίας, τα οποία έχουν αγοραστεί. Η δεύτερη εξαίρεση αφορά την περίπτωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων απομειωμένης πιστωτικής αξίας, που δεν έχουν αγοραστεί, τα οποία όμως, σε μελλοντική βάση γίνονται χρηματοοικονομικής φύσεως στοιχεία απομειωμένης πιστωτικής αξίας. Στην περίπτωση της πρώτης εξαίρεσης, ακολουθεί η εφαρμογή της μεθοδολογίας του πραγματικού επιτοκίου, κατόπιν της προσαρμογής του στα επίπεδα πιστωτικού κινδύνου στο αποσβεσμένο κόστος από την αρχική αναγνώριση του περιουσιακού στοιχείου. Στην περίπτωση της δεύτερης εξαίρεσης, ακολουθεί η εφαρμογή της μεθοδολογίας του πραγματικού επιτοκίου στο αποσβεσμένο κόστος, σε μελλοντικά χρονικά διαστήματα αναφοράς (PWC, 2017).

7.2 Ο Πιστωτικός Κίνδυνος

Η διαδικασία γνωστοποιήσεων των επιπέδων πιστωτικού κινδύνου αποσκοπεί στην αντίστοιχη ενημέρωση των χρηστών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των οργανισμών, καθώς επίσης και στην απόλυτη κατανόηση των επιπτώσεων του συγκεκριμένου τύπου κινδύνου στα επίπεδα αβεβαιότητας, στον τιθέμενο χρονοδιάγραμμα και στα ποσά που αφορούν τις προβλεπόμενες και μελλοντικές

ταμειακές ροές. Στο πλαίσιο της γνωστοποίησης των επιπέδων πιστωτικού κινδύνου, από την πλευρά των οργανισμών, περιλαμβάνονται οι πρακτικές που εφαρμόζονται από την πλευρά των οργανισμών για την διαχείριση των πιστωτικών κινδύνων, μία γενική γνωστοποίηση των επιπέδων στα οποία κυμαίνεται ο προβλεπόμενος πιστωτικός κίνδυνος, η παράθεση ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων που είναι συνυφασμένα με τα επίπεδα των προβλεπόμενων πιστωτικών ζημιών, ο βαθμός στον οποίο ένας οργανισμός είναι εκτεθειμένος στον συγκεκριμένο τύπο κινδύνου(PWC, 2017).

Επίσης, στο πλαίσιο των ανωτέρω αναφερόμενων γνωστοποιήσεων περιλαμβάνεται και η παράθεση επιπρόσθετων πληροφοριακών δεδομένων, που αφορούν τα χρηματοοικονομικής φύσεως περιουσιακά στοιχεία, για την περίπτωση των οποίων οι προβλεπόμενες ζημιές είναι επιμετρημένες σε ποσά που ισούνται με τα αντίστοιχα ποσά των προβλεπόμενων πιστωτικών ζημιών σε δωδεκάμηνη βάση, αλλά και για την περίπτωση των οποίων οι προβλεπόμενες πιστωτικές ζημιές είναι επιμετρημένες σε ποσά που ισούνται με τα αντίστοιχα ποσά των προβλεπόμενων πιστωτικών ζημιών κατά το σύνολο της διάρκειας ζωής του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου(PWC, 2017).

7.3 Αναγκαίες Γνωστοποιήσεις

Η θέσπιση του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου επέφερε επιπρόσθετες μεταρρυθμίσεις στις υποχρεώσεις των οργανισμών να προβαίνουν σε συγκεκριμένες δημοσιεύσεις και γνωστοποιήσεις, επί των χρηματοοικονομικών τους περιουσιακών στοιχείων, στο πλαίσιο του ΔΠΧΑ7. Πρόκειται για τις κάτωθι γνωστοποιήσεις, στις οποίες οι οργανισμοί είναι υποχρεωμένοι να προβαίνουν με βάση τις διατάξεις του ΔΠΧΑ9:

Αρχικά, οι οργανισμοί είναι υποχρεωμένοι να γνωστοποιούν τη λογιστική αξία των καινούργιων ταξινομήσεων και επί μετρήσεων των χρηματοοικονομικών περιουσιακών τους στοιχείων. Είναι επίσης υποχρεωμένοι να γνωστοποιούν τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που διαθέτουν, καθώς επίσης και τις

επενδύσεις στις οποίες έχουν προβεί σε συμμετοχικούς τίτλους και οι οποίες είναι προσδιορισμένες στην εύλογη αξία, βάσει του συνόλου των εσόδων. Επιπροσθέτως, οι οργανισμοί έχουν την υποχρέωση να γνωστοποιούν τις αναταξινομήσεις των χρηματοοικονομικής φύσεως περιουσιακών τους στοιχείων, καθώς επίσης και τα επίπεδα κερδών ή ζημιών που προκύπτουν από την πλευρά των αποαναγνωρισμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων, τα οποία έχουν αποτιμηθεί σε όρους αποσβεσμένου κόστους(PWC, 2017). Τέλος, μία επιπρόσθετη υποχρέωση γνωστοποίησης που προκύπτει από την θέσπιση του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου για τους οργανισμούς, είναι αυτή της γνωστοποίησης των χρηματοοικονομικών στοιχείων ή των υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτά και είναι επιμετρημένα σε όρους εύλογης αξίας βάσει των οικονομικών αποτελεσμάτων(PWC, 2017).

7.4 Έναρξη Ισχύος

Η εφαρμογή του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου κατέστη υποχρεωτική για την περίπτωση των φορολογικών ετών που ξεκίνησαν από την 1/1/2018. Ωστόσο, ήταν εφικτή ακόμα και η εκ των προτέρων προαιρετική υιοθέτηση των διατάξεων του ΔΠΧΑ9, ήτοι πριν την 1/1/2018. Σε περίπτωση κατά την οποία ένας οργανισμός προέβη στην επιλογή της εφαρμογής του νέου αυτού χρηματοοικονομικού προτύπου, πριν την 1/1/2018, ήταν υποχρεωμένος να προχωρήσει σε αντίστοιχη γνωστοποίηση της απόφασης αυτής. Επίσης, οργανισμοί που επέλεξαν να εφαρμόσουν το ΔΠΧΑ9 πριν από την έλευση της ημερομηνίας υποχρεωτικής καθολικής εφαρμογής του, ήταν υποχρεωμένοι να προχωρήσουν στην ταυτόχρονη, και όχι μερική υιοθέτηση του συνόλου των απαιτήσεών του. Κατά τη λήξη του έτους 2016, από την πλευρά της IASB συμφωνήθηκε η παροχή δυνατότητας καθυστερημένης υιοθέτησης των αρχών και απαιτήσεων του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου, από την πλευρά των οργανισμών δραστηριοποιούνταν στον κλάδο της ασφάλισης. Οι οργανισμοί αυτοί υποχρεούνται την υιοθέτηση των απαιτήσεων του ΔΠΧΑ9 από το φορολογικό έτος 2021 και εντεύθεν (European Commission, 2016).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

8.1 Η Διαχείριση των Επιπτώσεων από τις Εποπτικές Αρχές

Στις 25/20/2017 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προέβησαν στην τροποποίηση του ευρωπαϊκού κανονισμού υπ' αριθμόν 575/2013, αναφορικά με το χρονικό διάστημα μετάβασης των οικονομικών οντοτήτων από τις προϊσχύουσες διατάξεις του ΔΛΠ39, στις νέες διατάξεις του ΔΠΧΑ9. Η εν λόγω τροποποίηση πραγματοποιήθηκε προκειμένου να περιοριστούν οι συνέπειες που αναπόφευκτα θα αντικατοπτρίζονταν στα επίπεδα των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων κατόπιν της εφαρμογής των απαιτήσεων του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου (ΕΛΤΕ, 2018).

Η έγκριση του Ευρωπαϊκού Κανονισμού υπ' αριθμόν 2395/2017 από την πλευρά του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου έγινε στις 12/12/2017, οπότε και τέθηκε επίσημα σε δημοσιότητα. Βάσει των εν λόγω μεταβατικών διατάξεων, διενεργούνταν προβλέψεις ότι οι τράπεζες είχαν τη δυνατότητα, από την πρώτη ημέρα που θα εφάρμοζαν τις διατάξεις του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου και για τα επόμενα πέντε χρόνια, να προβούν στην επαναφορά της διαφοράς των προβλέψεων που διαμορφώνονταν μέσω του ΔΠΧΑ9 και των προϊσχυουσών προβλέψεων που είχαν διαμορφωθεί μέσω του ΔΛΠ39, στο δείκτη CET1. Οι διαφορές των προβλέψεων που προστίθεντο στον CET1 θα μειώνονταν ανά έτος, βάσει ενός συγκεκριμένου συντελεστή στάθμισης. Η μείωση αυτή θα γινόταν μέχρι τη στιγμή που οι προβλέψεις που είχαν προστεθεί στον CET1 έβαιναν σταδιακά μειούμενες, μέχρι την απόλυτη απορρόφηση και τον μηδενισμό τους κατά τη διάρκεια των πέντε επόμενων ετών. Πρόκειται για τη διαδικασία που είναι διεθνώς γνωστή με τον όρο «phase-in» (ΕΛΤΕ, 2018).

Οι ανωτέρω αναφερόμενοι συντελεστές στάθμισης ήταν οριζόμενοι σε ετήσια βάση, σύμφωνα με την εξής κλίμακα: Για το χρονικό διάστημα 1/1/18-31/12/18 ο συντελεστής στάθμισης κυμαινόταν στο 0,95, για το χρονικό διάστημα 1/1/19-

31/12/19 ο συντελεστής στάθμισης κυμαινόταν στο 0,85, για το χρονικό διάστημα 1/1/20-31/12/20 ο συντελεστής στάθμισης κυμαινόταν στο 0,70, για το χρονικό διάστημα 1/1/21-31/12/21 ο συντελεστής στάθμισης κυμαινόταν στο 0,50 και τέλος, για το χρονικό διάστημα 1/1/22-31/12/22 ο συντελεστής στάθμισης κυμαινόταν στο 0,25 (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο, 2017).

8.2 Η Περίπτωση της Eurobank

Βάσει των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων το συγκεκριμένου τραπεζικού ιδρύματος, για το φορολογικό έτος 2018, που ήταν το πρώτο έτος υποχρεωτικής εφαρμογής του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου, παρατηρείται η εφαρμογή της εξαίρεσης του ΔΠΧΑ9. Βάσει της συγκεκριμένης εξαίρεσης που υιοθετήθηκε από την Eurobank, δεν είναι αναγκαία η αναμόρφωση των συγκριτικών δεδομένων του προηγούμενου φορολογικού έτους, στο οποίο είχαν εφαρμοστεί οι διατάξεις του ΔΛΠ39. Αυτό σημαίνει ότι η Eurobank, στις δημοσιευμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις το 2018, δεν αναπροσάρμοσε τα συγκριτικά στοιχεία που παρατίθενται για το φορολογικό έτος 2017, στις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ9, αλλά αντιθέτως, τα οικονομικά στοιχεία του 2017 παρέμειναν απεικονιζόμενα σύμφωνα με τις προϊσχύουσες διατάξεις του ΔΛΠ39 (Eurobank, 2019).

Επίσης, επισημαίνεται ότι οι επιπτώσεις στη λογιστική αξία των χρηματοοικονομικής φύσεως περιουσιακών στοιχείων που απεικονίζονται στο ενεργητικό του ισολογισμού της Eurobank, και οι επιπτώσεις στη λογιστική αξία των χρηματοοικονομικής φύσεως υποχρεώσεων που απεικονίζονται στο παθητικό, κατά τη μεταβατική ημερομηνία από το προϊσχύον ΔΛΠ39 στο νέο χρηματοοικονομικό πρότυπο, αναγνωρίστηκαν ως προσαρμογές των αποτελεσμάτων εις νέων και των αποθεματικών κεφαλαίων κατά την έναρξη του νέου φορολογικού έτους (Eurobank, 2019).

Σύμφωνα με τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις της Eurobank, οι επιπτώσεις της μετάβασης από το προϊσχύον ΔΛΠ39 στο νέο χρηματοοικονομικό πρότυπο, αριθμητικά αντικατοπτρίζονται στο ποσό των 982 εκατομμυρίων ευρώ. Το ποσό αυτό

είναι αναγνωρισμένο ως προσαρμογή του ποσού έναρξης κατά την 1/1/18, επί των ιδίων κεφαλαίων. Πρόκειται για μία συνέπεια μετάβασης από το ΔΛΠ39 στο ΔΠΧΑ9, για την οποία απευθύνεται κυρίως το ελληνικό δανειακό χαρτοφυλάκιο ποσού 918 εκατομμυρίων ευρώ (Eurobank, 2019).

Στην περίπτωση της Eurobank, σύμφωνα με αξιολογικά στοιχεία της διοίκησης του συγκεκριμένου τραπεζικού ιδρύματος κατά την 1/1/2018, δεν διεξήχθη αναγνώριση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, προσεγγιστικής αξίας 285 εκατομμυρίων ευρώ. Αυτό αποτελεί μία επιπρόσθετη συνέπεια της μετάβασης της από το προϊσχύον ΔΛΠ39 στο ΔΠΧΑ9. Κατά τη διάρκεια τον τελευταίο τρίμηνο του φορολογικού έτους 2018, κατόπιν επαναληπτικής αξιολόγησης του βαθμού ανάκτησης των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων της Eurobank, επήλθε η αναγνώριση συνολικών απαιτήσεων της τάξεως των 27 εκατομμυρίων ευρώ. Η εν λόγω αναγνώριση δεν άφησε ανεπηρέαστα τα οικονομικά αποτελέσματα του συγκεκριμένου τραπεζικού ιδρύματος (Eurobank, 2019).

Επιπροσθέτως, για τη μετάβαση της Eurobank στο νέο χρηματοοικονομικό πρότυπο, προηγήθηκε η αξιολογική διαδικασία του επιχειρηματικού μοντέλου, απώτερος σκοπός της οποίας ήταν η συγκεκριμενοποίηση και η πρόβλεψη μεταβολών τόσο στην ταξινόμηση όσο και στην επιμέτρηση των χαρτοφυλακίων των χρεωστικών τίτλων. Η πραγματοποίηση της εν λόγω αξιολογικής διαδικασίας έγινε βάσει των επικρατούσων συνθηκών στις 1/1/2018 (Eurobank, 2019).

Οι βασικότερες μεταρρυθμίσεις που πραγματοποιήθηκαν στη στην Eurobank, στην επιμέτρηση και ταξινόμηση των χρηματοοικονομικής φύσεως στοιχείων που απεικονίζονται στο ενεργητικό της, καθώς επίσης και στην επιμέτρηση και ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών της υποχρεώσεων, λόγω της μεταβατικής τις υποχρεώσεις από το προϊσχύον ΔΛΠ39 στο νέο χρηματοοικονομικό πρότυπο συνοψίζονται στα εξής σημεία (Eurobank, 2019):

(1) Τα ποσά των απαιτήσεων της Eurobank από άλλες τράπεζες και από πελάτες, καθώς επίσης και τα ποσά των χορηγούμενων δανείων, η επιμέτρηση των οποίων γίνονταν στο αποσβέσιμο κόστος, σύμφωνα με τις προϊσχύουσες διατάξεις, κατόπιν της θέσπισης του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου, συνεχίζουν να επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος. Εξαιρέση αποτελεί ένα ποσοστό της τάξεως του 0,2% των χορηγούμενων δανείων και των απαιτήσεων της Eurobank. Το συγκεκριμένο

ποσοστό κρίνεται αξιοσημείωτο, τη στιγμή κατά την οποία αντικατοπτρίζει το ποσό των 55 εκατομμυρίων ευρώ. Το εξαιρούμενο στο ποσό, αναταξινομήθηκε στην εύλογη αξία βάσει των οικονομικών αποτελεσμάτων. Πρόκειται για μία υποχρεωτική διαδικασία σύμφωνα με τις νέες διατάξεις του ΔΠΧΑ9.

(2) Οι χρεωστικοί τίτλοι του χαρτοφυλακίου των δανείων της Eurobank, συνολικού ποσού της τάξεως των 1.524 εκατομμυρίων ευρώ, οι οποίες σύμφωνα με τις προϊσχύουσες διατάξεις επιμετρούνταν στο αποσβέσιμο κόστος τους, κατόπιν της έναρξης ισχύος του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου, επιμετρούνταν με βάση την εύλογη αξία ή το αποσβέσιμο κόστος, άμεσα στην καθαρή θέση και πάντα σε συμφωνία με το επιχειρηματικό μοντέλο που εφαρμόζεται.

(3) Τα ομόλογα, η ταξινόμηση των οποίων, στις προϊσχύουσες διατάξεις, γινόταν στην κατηγορία των διαθεσίμων προς πώληση και η συνολική αξία των οποίων αντιστοιχεί είσαι 4.822 εκατομμύρια ευρώ, κατόπιν της έναρξης ισχύος του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου, επιμετρώνται στην εύλογη αξία τους, βάσει των οικονομικών αποτελεσμάτων και άμεσα στην καθαρή θέση.

(4) Σε χρεωστικούς τίτλους συνολικής λογιστικής αξίας της τάξεως των 100 εκατομμυρίων ευρώ δεν διεξήχθη έλεγχος SPPI. Αυτό σημαίνει ότι η διαδικασία της επιμέτρησης τους γίνεται στην εύλογη αξία βάσει των οικονομικών αποτελεσμάτων, σύμφωνα με τις νέες ισχύουσες διατάξεις.

(5) Ποσά επενδυτικών τίτλων, που διακρατούνται μέχρι τη λήξη τους, συνολικής λογιστικής αξίας της τάξεως των 108 εκατομμυρίων ευρώ, οι οποίοι βάσει των προϊσχυουσών διατάξεων επιμετρούνταν στο αποσβέσιμο κόστος τους, κατόπιν της έναρξης ισχύος του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου, ξεκίνησαν να επιμετρούνται στην εύλογη αξία βάσει των οικονομικών αποτελεσμάτων άμεσα στην καθαρή θέση.

(6) Αμοιβαία κεφάλαια και μετοχικοί τίτλοι, συνολικής λογιστικής αξίας της τάξεως των 62 εκατομμυρίων ευρώ, που σύμφωνα με τις προϊσχύουσες διατάξεις ταξινομώντας στην κατηγορία των διαθεσίμων προς πώληση, πλέον, η επιμέτρησή τους γίνεται στην εύλογη αξία βάσει των οικονομικών αποτελεσμάτων.

(7) Χρηματοοικονομικής φύσεως υποχρεώσεις, όπως είναι επί παραδείγματι οι συνθέτες τραπεζικές καταθέσεις, οι οποίες σύμφωνα με τις προϊσχύουσες διατάξεις επιμετρούνταν στην εύλογη αξία τους βάσει των οικονομικών αποτελεσμάτων,

κατόπιν της έναρξης ισχύος του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου, η επιμέτρησή τους γίνεται στο αποσβέσιμο κόστος. Μάλιστα, όπου καθίσταται απαραίτητο, προτείνετε ο διαχωρισμός των ενσωματωμένων παραγώγων χρηματοοικονομικών στοιχείων από τα κύρια συμβόλαια αυτών. Στο σημείο αυτό, επισημαίνεται ότι ο χειρισμός της Eurobank έχει αλλάξει, κατά ακολούθηση των νέων διατάξεων του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου, ως προς το ζήτημα του ότι πλέον διεξάγεται πλήρης αντιστάθμιση των ενσωματωμένων παραγώγων χρηματοοικονομικών στοιχείων, μέσω της αξιοποίησης της μεθόδου της οικονομικής αντιστάθμισης των αντίθετων θέσεων, σε μεμονωμένα.

(8) Τα ποσά του εμπορικού χαρτοφυλακίου (συνολική αξία 13 εκατομμύρια ευρώ) και τα ποσά των παραγώγων χρηματοοικονομικών στοιχείων (συνολική αξία 1.884 εκατομμύρια ευρώ) που απεικονίζονται στη στήλη του ενεργητικού στον ισολογισμό της Eurobank, και η επιμέτρηση των οποίων γινόταν στην εύλογη αξία, σύμφωνα με τις προϊσχύουσες διατάξεις, πλέον, κατόπιν της θέσπισης του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου, η επιμέτρησή τους γίνεται στην εύλογη αξία βάσει των οικονομικών αποτελεσμάτων.

(9) Τα ποσά των προβλέψεων των ενδοομικών χρηματοοικονομικών εγγυήσεων, τα οποία αντικατοπτρίζονται σε συνολική αξία της τάξεως των 209 εκατομμυρίων ευρώ, τα οποία μέχρι πρότινος εσωκλείονται στις απαιτήσεις της Eurobank από λοιπούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, κατόπιν της θέσπισης του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου εσωκλείονται στα ποσά προβλέψεων των λοιπών υποχρεώσεων της τράπεζας.

(10) Ενώ τα αποτελέσματα εις νέον σύμφωνα με τις διατάξεις του προϊσχύοντος ΔΛΠ39 κυμαίνονταν στα -11.018 εκατομμύρια ευρώ, το διαμορφωμένο ποσό σύμφωνα με την εφαρμογή των διατάξεων του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου διαμορφώνεται στα -12.013 εκατομμύρια ευρώ. Σύμφωνα με τις οικονομικές καταστάσεις της Eurobank για το φορολογικό έτος 2018, η διαφορά αυτή οφείλεται στην επαναμέτρηση βάσει κατηγοριών επιμέτρησης του ΔΠΧΑ 9 (-7 εκατομμύρια ευρώ), που αφορά περιπτώσεις λοιπών αναταξινομήσεων, καθώς επίσης και στη συμπερίληψη του χαρτοφυλακίου σε FVOCI (-992 εκατομμύρια ευρώ), που αφορά το ποσό των προβλεπόμενων πιστωτικών ζημιών.

(11) Οι επιπλέον προβλέψεις απομειώσεων, που αντιστοιχούν στην τάξη των 985 εκατομμυρίων ευρώ, καθίστανται αναγνωρίσιμες πως αποτελέσματα της μεταβατικής διαδικασίας από τις προϊσχύουσες διατάξεις στα νέα δεδομένα που διαμορφώθηκαν από το ΔΠΧΑ9. Αυτό συνέβη στην περίπτωση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και στην περίπτωση χρεωστικών τίτλων, που επιμετρούνταν στο αποσβέσιμο κόστος, καθώς επίσης και στην περίπτωση χρεωστικών τίτλων που επιμετρούνταν στην εύλογη αξία βάσει των οικονομικών αποτελεσμάτων και απευθείας στην καθαρή θέση. (12) Οι προβλέψεις απομειώσεων που είναι συνυφασμένες με ζημιές που προκύπτουν από την υπόσταση πιστωτικού κινδύνου, στην περίπτωση χρεωστικών τίτλων σε FVOCI, οι οποίοι αντικατοπτρίζονται στη συνολική αξία της τάξεως των 12 εκατομμυρίων ευρώ, κατόπιν της εφαρμογής των διατάξεων του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου, αναγνωρίζονται στα οικονομικά αποτελέσματα άμεσα στην καθαρή θέση. Αυτό σημαίνει ότι δεν μειώνεται η λογιστική τους αξία στις οικονομικές καταστάσεις της Eurobank (Eurobank, 2019).

Τέλος, επισημαίνεται ότι στην περίπτωση της Eurobank εφαρμόστηκε η σταδιακή μέθοδος προσαρμογής στις νέες διατάξεις του ΔΠΧΑ9. Έτσι, η Eurobank αξιοποίησε το χρονικό διάστημα της πενταετίας με επιμέρους ποσοστά επίπτωσης ανά έτος, ενώ το σύνολο των επιπτώσεων στα εποπτικά κεφάλαια, λόγω της μετάβασης στις νέες διατάξεις του ΔΠΧΑ9 θα φανεί στις 1/1/2023, δηλαδή μετά την έλευση της μεταβατικής πενταετίας. Έτσι, ο δείκτης CET1 της Eurobank, μειώθηκε προσεγγιστικά σε 25 μονάδες βάσης κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους που η τράπεζα εφήρμοσε τις διατάξεις του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου. Η μείωση αυτή αντικατοπτρίζεται στο συνολικό ποσό των 120 εκατομμυρίων ευρώ, μειωμένων εποπτικών κεφαλαίων (Eurobank, 2019).

8.3 Η Περίπτωση της AlphaBank

Βάσει των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Alpha bank, αναφορικά με το φορολογικό έτος 2018, που ήταν το πρώτο έτος έναρξης εφαρμογής του ΔΠΧΑ9, διαφαίνεται η έναρξη συγκεκριμένου προγράμματος μετάβασης που εμπειρεύει συνολικά δύο κύριους άξονες. Πιο συγκεκριμένα, ο πρώτος ήταν ο άξονας

απομείωσης και ο δεύτερος, ήταν ο άξονας αποτίμησης και ταξινόμησης. Η επιτροπή διαχείρισης κινδύνων και η ελεγκτική επιτροπή της Alpha bank διαδραμάτισαν πρωταγωνιστικό ρόλο στη λήψη στρατηγικής σημασίας αποφάσεων για την εφαρμογή αμφοτέρων των αξόνων από τους οποίους διέπεται το πρόγραμμα μετάβασης στις νέες διατάξεις του ΔΠΧΑ9. Μόλις ολοκληρώθηκε το συγκεκριμένο πρόγραμμα μετάβασης, ακολούθησε η διαμόρφωση καινούργιων πολιτικών ταξινόμησης, απομείωσης και αποτίμησης των χρηματοοικονομικής φύσεως περιουσιακών στοιχείων του συγκεκριμένου τραπεζικού ιδρύματος. Στη συνέχεια, αμφότερες οι ανωτέρω αναφερόμενες επιτροπές της Alpha bank ενέκριναν τις νέες αυτές διαμορφωμένες πολιτικές. Πέραν αυτών, σηματοδοτήθηκε η διαμόρφωση καινούργιων διαδικασιών και μεθοδολογιών, μέσω των οποίων υποστηρίζονταν οι νέες διαμορφωμένες και πλέον εγκεκριμένες πολιτικές (Alpha Bank, 2019).

Στην περίπτωση της Alpha bank, παρατηρήθηκαν οι εξής αναταξινόμησης του χρηματοοικονομικού της χαρτοφυλακίου κατά το πρώτο έτος εφαρμογής των διατάξεων του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου (Alpha Bank, 2019):

(1) Εφαρμόστηκε ένα επιχειρησιακό μοντέλο, απώτερος σκοπός του οποίου ήταν η διακράτηση των χρηματοοικονομικής φύσεως περιουσιακών στοιχείων, για λόγους μελλοντικής είσπραξης των συμβατικών ταμειακών ροών.

(2) Επήλθε ένταξη των ποσών των δανείων και των απαιτήσεων της τράπεζας από τους πελάτες της, καθώς επίσης και των κονδυλίων των απαιτήσεων της από υπόλοιπα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, σε μια ομάδα επιχειρησιακών μοντέλων, από την πλευρά των οποίων καθίσταται επιτρεπτή η αποτίμηση των ανωτέρω στοιχείων στο αναπόσβεστο κόστος. Αυτό, γίνεται μέχρι το σημείο, στο οποίο οι συμβατικοί όροι των ανωτέρω αναφερόμενων στοιχείων αποδεικνύουν ότι οι εξ αυτών αναμενόμενες ταμειακές ροές ευθυγραμμίζονται με τους ορισμούς των τόκων και των κεφαλαίων, όπως αυτοί αποδόθηκαν σε προηγούμενο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας, σύμφωνα με το SPPI test. Στο πλαίσιο της μεταβατικής περιόδου στις διατάξεις του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου, το πλήθος των δανείων που δεν ευθυγραμμίζονταν με τους ορισμούς των τόκων και των κεφαλαίων, όπως αυτοί αποδόθηκαν σύμφωνα με το SPPI test, ήταν εξαιρετικά περιορισμένο. Μάλιστα, οι βασικοί λόγοι μη ευθυγράμμισης με το SPPI test έγκειντο στην παρουσία όρων, σύμφωνα με τους οποίους η alpha bank δεν μπορούσε να έχει αξίωση για τα μη

καταβαλλόμενα ποσά. Ένας επιπρόσθετος πιθανός λόγος μη ευθυγράμμισης με το SPPI test ήταν η παρουσία ρητρών μετατροπής σε μετοχικούς τίτλους των επιχειρήσεων που έχουν λάβει δάνεια από την Alpha bank.

(3) Για την περίπτωση των ομολόγων και των επενδυτικών κεφαλαίων, από τα οποία προκύπτει σταθερό εισόδημα, η Alpha bank προέβη στην αναγνώριση εμπορικού χαρτοφυλακίου και ενός επιχειρησιακού μοντέλου, που καλύπτει τον σκοπό του καθενός εισπράττοντας τις αναμενόμενες συμβατικές ταμειακές ροές και αφετέρου πωλώντας χρηματοοικονομικά στοιχεία. Ωστόσο, μεταβαίνοντας στις νέες διατάξεις του ΔΠΧΑ9, τα περισσότερα ομόλογα της Alpha bank ταξινομήθηκαν στο πλαίσιο του επιχειρησιακού μοντέλου. Μάλιστα, σε περιπτώσεις που οι αναμενόμενες συμβατικές ταμειακές ροές των ομολόγων αφορούσαν αποκλειστικές ροές κεφαλαίου και τόκων επί τόπου μη εξοφληθέντος κεφαλαίου, τότε η ταξινόμηση γινόταν στο πλαίσιο της αποτίμησης σε εύλογη αξία, βάσει των αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση. Στην περίπτωση των ομολογιακών τίτλων, η ταξινόμηση των οποίων έγινε στο πλαίσιο του εμπορικού χαρτοφυλακίου της Alpha bank, αλλά και στην περίπτωση των ομολόγων που οι συμβατικές ταμειακές τους ροές δεν αφορούσαν ροές κεφαλαίων και τόκων επί των εξοφληθέντων κεφαλαίων, αυτά, υπήχθησαν στην ομάδα των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, η αποτίμηση των οποίων γινόταν στην εύλογη αξία βάσει των οικονομικών αποτελεσμάτων.

(4) Οι μακροπρόθεσμες απαιτήσεις της Alpha bank αποτιμήθηκαν στην εύλογη αξία των αποτελεσμάτων που οδηγούνται ανάμεσα στην καθαρή θέση. Στο σημείο αυτό, επισημαίνεται ότι τα ποσά των ζημιών και κερδών των εν λόγω τίτλων, καθώς επίσης και οι μεταβολές που σημειώνονται στην εύλογη αξία τους, αναγνωρίζονταν ανάμεσα στην καθαρή θέση, κατόπιν της έναρξης ισχύος του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου. Αυτό σημαίνει ότι δεν ακολουθούσε η αναταξινόμησή τους στα οικονομικά αποτελέσματα.

(5) Κατόπιν της έναρξης ισχύος του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου, η αναγνώριση των μερισμάτων της Alpha bank γίνεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

(6) Η αποτίμηση των επενδύσεων της Alpha bank σε αμοιβαία κεφάλαια, καθώς επίσης και σε συμμετοχικούς τίτλους, από τις οποίες δεν πληρείται ο ορισμός των συμμετοχικών τίτλων, γίνεται στην εύλογη αξία βάσει των οικονομικών

αποτελεσμάτων. Στο σημείο αυτό, επισημαίνεται ότι κατά τη λήξη του φορολογικού έτους 2017, η Alpha bank στο διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο της, αξιόγραφα συνολικής αξίας 5.873.768 ευρώ. Το ποσό των 6.495 ευρώ αναταξινομήθηκε στην κατηγορία των αξιογράφων εμπορικού χαρτοφυλακίου, το ποσό των 5.838.891 ευρώ αναταξινομήθηκε στην κατηγορία των αξιογράφων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία βάσει των αποτελεσμάτων που προορίζονται άμεσα στην καθαρή θέση και τέλος, το ποσό των 28.382 ευρώ αναταξινομήθηκε στην κατηγορία των αξιογράφων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία βάσει των οικονομικών αποτελεσμάτων. Σύμφωνα με την ανωτέρω αναφερόμενη διαδικασία αναταξινόμησης, δεν προέκυψε κάποια συνέπεια αποτίμησης στην καθαρή θέση.

(7) Τα αξιόγραφα που διακρατούνται μέχρι τη λήξη τους, κατά τη λήξη του φορολογικού έτους 2017 έφτασαν στο ποσό των 10.870 εκατομμυρίων ευρώ. Η αναταξινόμησή τους έγινε στο ποσό των 1.448 εκατομμυρίων ευρώ, στην εύλογη αξία μέσω των καταχωρούμενων αποτελεσμάτων στην καθαρή θέση και στο ποσό των 9.422 εκατομμυρίων ευρώ στην εύλογη αξία βάσει των οικονομικών αποτελεσμάτων. Η εν λόγω αναφερόμενη αναταξινόμηση, είχε θετική συνέπεια αύξησης της καθαρής θέσης.

(8) Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία του εμπορικού χαρτοφυλακίου της Alpha bank δεν δέχτηκαν κάποια θετική ή αρνητική επιρροή από την μετάβαση στις διατάξεις του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου. Ο λόγος έγκειται στο ότι αποτίμηση τους γινόταν στην εύλογη αξία βάσει των οικονομικών αποτελεσμάτων, ακόμα και κατά τη διάρκεια ισχύος του ΔΛΠ39.

(9) Η Alpha bank, στο πλαίσιο της αρχικής αναγνώρισης, δεν κατέταξε τους χρεωστικούς της τίτλους στην ομάδα αποτίμησης στην εύλογη αξία βάσει των οικονομικών αποτελεσμάτων.

(10) Η χρηματοοικονομικής φύσεως υποχρεώσεις της Alpha bank, κατά τη μετάβαση στις νέες διατάξεις του ΔΠΧΑ9, δεν δέχτηκαν κάποια θετική ή αρνητική συνέπεια, τη στιγμή κατά την οποία ανέκαθεν αποτιμώνταν στο αναπόσβεστο κόστος.

(11) Μία βασική επίπτωση της μετάβασης στο καθεστώς του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου, κατά το φορολογικό έτος 2018, έγκειται στην αναγνώριση πιστωτικού αναβαλλόμενου φόρου της τάξεως των 412.173 ευρώ στα

αποτελέσματα εις νέον. Ομοίως, προέκυψε χρεωστικός αναβαλλόμενος φόρος της τάξεως των 20.244 ευρώ στον λογαριασμό των αποθεματικών κεφαλαίων.

(12) Κατόπιν της έναρξης ισχύος των διατάξεων του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου, επήλθε αύξηση των επιπέδων των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, για την περίπτωση των ομολόγων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία βάσει των αποτελεσμάτων που προσμετρώνται ανάμεσα στην καθαρή θέση. Η εν λόγω αύξηση αντικατοπτρίζεται σε συνολικά 87.411 ευρώ. Επίσης, προέκυψαν αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες και αποτίμησης των χρηματοοικονομικής χρήσεως στοιχείων της τάξεως των 1.621.729 ευρώ.

(13) Κατόπιν της έναρξης ισχύος των διατάξεων του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου, το συνολικό ποσό της απομείωσης των χρηματοοικονομικής φύσεως περιουσιακών στοιχείων στο αναπόσβεστο κόστος τους κυμάνθηκε στην τάξη των 1.426.088 ευρώ.

(14) Τα επίπεδα των συσσωρευμένων απομειώσεων δεν μεταβλήθηκαν συνέχιζαν να κυμαίνονται στην τάξη των 11 δισεκατομμυρίων ευρώ. Ο λόγος έγκειται στο ότι επήλθε αντιστάθμιση των συνεπειών της μετάβασης στο νέο καθεστώς (1,4 δισεκατομμύρια ευρώ) και των επιπέδων των ζημιών απομείωσης (1,9 δισεκατομμύρια ευρώ), από τα ποσά των αποσβέσεων των απαιτήσεων του εν λόγω τραπεζικού ιδρύματος (1,9 δισεκατομμύρια ευρώ).

(15) Το επίπεδο της καθαρής θέσης της Alpha bank, κατά τη λήξη του φορολογικού έτους 2018, κυμάνθηκε στα 8,1 δισεκατομμύρια ευρώ. Αυτό σημαίνει ότι η καθαρή θέση της Alpha bank, κατά το πρώτο έτος εφαρμογής του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου, εμφανίζεται μειωμένη κατά το ποσό των 1,5 δισεκατομμυρίων ευρώ, συγκριτικά με το φορολογικό έτος 2017. Πρόκειται για μια ακόμα συνέπεια της εφαρμογής στο νέο καθεστώς.

(16) Το ύψος των καθαρών εσόδων των τόκων, κατά το φορολογικό έτος 2018, κυμάνθηκε στο ποσό των 1.756 εκατομμυρίων ευρώ, συγκριτικά με το ποσό των 1.942,6 εκατομμυρίων ευρώ που σημειώθηκαν κατά το έτος 2017. Αυτό σημαίνει ότι το ποσό των καθαρών εσόδων των τόκων επηρεάστηκε αρνητικά από τη μετάβαση στο καθεστώς του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου. Ο λόγος έγκειται στο ότι τα έσοδα από τόκους δέχτηκαν αρνητική επιρροή από την μείωση των επιπέδων των τόκων που προέρχονταν από τα δανειακά χαρτοφυλάκια της Alpha bank, εξαιτίας των

αυξημένων επιπέδων των αναγνωρισμένων κατά το φορολογικό έτος 2018 απομειώσεων.

(17) Το ύψος των γενικών διοικητικών δαπανών της Alpha bank σημείωσε μείωση κατά τη μετάβαση στο καθεστώς του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου. Αναλυτικότερα, κατά τη διάρκεια του φορολογικού έτους 2018, οι γενικές διοικητικές δαπάνες της Alpha bank κυμάνθηκαν στα 555 εκατομμύρια ευρώ, ενώ κατά τη διάρκεια του φορολογικού έτους 2017, η ίδια κατηγορία δαπανών κυμάνθηκε στα 532,4 εκατομμύρια ευρώ. Η μείωση αυτή οφείλεται στον περιορισμό των επιπέδων των κοστών, σε συγκεκριμένες παροχές που η εν λόγω τράπεζα λάμβανε από εισπρακτικούς οργανισμούς (AlphaBank, 2019).

Τέλος, διευκρινίζεται ότι το συγκεκριμένο τραπεζικό ίδρυμα προχώρησε στην αξιοποίηση των διατάξεων του άρθρου 473^α. Έτσι, η Alpha bank προβαίνει στην εφαρμογή των προβλεπομένων μεταβατικών διατάξεων για τον υπολογισμό της κεφαλαιακής επάρκειας, τη στιγμή κατά την οποία η κεφαλαιοποίησή της κυμαίνεται σε επαρκή επίπεδα για την κάλυψη των προκύπτουσών αναγκών της εν λόγω μεταβατικής περιόδου στις νέες ισχύουσες διατάξεις. Αναλυτικότερα, επισημαίνεται ότι ο δείκτης CET1 της Alpha bank, κατά τη λήξη του φορολογικού έτους 2018 κυμαίνεται σε ένα ποσοστό της τάξεως του 17,4%, σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις, ενώ η εκτίμηση των επιπτώσεων της πλήρους εφαρμογής κυμαίνεται σε ένα προσεγγιστικό ποσοστό της τάξεως του 3,4%. Αυτό σημαίνει ότι ο δείκτης, σε επίπεδο ομίλου Alpha bank, καταλήγει να διαμορφώνεται σε ένα ποσοστό της τάξεως του 14% κατά τη λήξη του φορολογικού έτους 2018 (Alpha Bank, 2019).

8.4 Η Περίπτωση της Εθνικής

Βάσει των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της εθνικής τράπεζας, για το φορολογικό έτος 2018, ήτοι το πρώτο έτος εφαρμογής των απαιτήσεων του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου, υπογραμμίζεται η θέσπιση ενός πρόγραμμα του υλοποίησης για τη διασφάλιση της έγκαιρης και πλήρους εφαρμογής του ΔΠΧΑ9 από τη συγκεκριμένη τράπεζα. Η εφαρμογή του συγκεκριμένου προγράμματος

διεξήχθη από την πλευρά των διευθύνσεων οικονομικών υπηρεσιών, δομής και ελέγχου διαχείρισης κινδύνου και από τη διεύθυνση διοικητικής πληροφόρησης και πληροφορικής του ομίλου της εθνικής τράπεζας, η εποπτεία της οποίας γινόταν από την πλευρά της συντονιστικής επιτροπής του έργου. Στο σημείο αυτό, επισημαίνεται ότι η εθνική τράπεζα προχώρησε στη σύσταση της λεγόμενης κεντρικής μονάδας διαχείρισης έργου, μοναδική αρμοδιότητα της οποίας ήταν η ομαλή μετάβαση στις απαιτήσεις του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου. Η εν λόγω μετάβαση πραγματοποιήθηκε και υπό την συμβολή και βοήθεια εμπειρογνομόνων (Εθνική Τράπεζα, 2019).

Οι αλλαγές που υπήρχαν στις οικονομικές καταστάσεις της εθνικής τράπεζας της Ελλάδος κατόπιν της θέσπισης των απαιτήσεων του ΔΠΧΑ9 είναι οι εξής (Εθνική Τράπεζα, 2019):

(1) Έγινε διαχωρισμός της «Σύμβασης Ανταλλαγής με την Ελληνική Δημοκρατία », η οποία φέρει ημερομηνία λήξης κατά τη διάρκεια του έτους 2037, από την κύρια σύμβαση. Αυτό σημαίνει ότι η «Σύμβαση Ανταλλαγής με την Ελληνική Δημοκρατία » ξεκίνησε να λαμβάνεται λογιστικά υπόψιν ως διακριτό παράγωγο.

(2) Η επιμέτρηση των σύνθετων χρηματοοικονομικών περιουσιακών ξεκίνησε να γίνεται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία.

(3) Έγινε αναταξινόμηση του παραγώγου χρηματοοικονομικού στοιχείου του παθητικού, συνολικής αξίας 1.871 εκατομμυρίων ευρώ και της λογιστικής αξίας δανειακών συμβάσεων της τάξεως των 5.873 εκατομμυρίων ευρώ, από τα παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα παθητικού, κι από την ομάδα των απαιτήσεων και δανείων από πελάτες, στην ομάδα των χρηματοοικονομικών στοιχείων που αποτιμώνται σε εύλογη αξία.

(4) Επήλθε μείωση των επιπέδων των ιδίων κεφαλαίων, κατά 475 εκατομμύρια ευρώ, εξαιτίας του γεγονότος της προσαρμογής της εύλογης αξίας, αναγνωρισμένης στο μεταβατικό στάδιο στις νέες απαιτήσεις του χρηματοοικονομικού πρότυπου ΔΠΧΑ9.

(5) Χρηματοοικονομικής φύσεως περιουσιακά στοιχεία, που δεν πληρούσαν τα κριτήρια του SPPIttest(165 εκατομμύρια ευρώ) αναταξινομήθηκαν. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για συμβάσεις δανειακής φύσεως, οι οποίες αντί της κατηγορίας των απαιτήσεων και δανείων από πελάτες που επιμετρώνται στο

αποσβεσμένα κόστος, μεταφέρθηκαν στην κατηγορία των απαιτήσεων και δανείων από πελάτες, που επιμετρώνται στην εύλογη αξία.

(6) Συμμετοχικοί τίτλοι συνολικής αξίας 89 εκατομμυρίων ευρώ, αναταξινομήθηκαν στα «προσδιορισμένα ως επιμετρούμενα σε ΕΑΜΛΣΕ » του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου, καθώς μεταφέρθηκαν από την κατηγορία των χαρτοφυλακίων που ήταν διαθέσιμο προς πώληση.

(7) Αναταξινόμηση προβλέψεων της τάξεως των 248 εκατομμυρίων ευρώ για την εθνική τράπεζα της Ελλάδας και της τάξεως 41 εκατομμυρίων ευρώ για την περίπτωση του ομίλου, από την κατηγορία «δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών » στην κατηγορία «λοιπά στοιχεία παθητικού».

(8) Η εύλογη αξία συμβάσεων των δανείων, από την πλευρά των οποίων δεν πληρούνταν τα αξιολογικά κριτήρια που τίθεντο από το SPPI test, προσαρμόστηκαν εκ νέου και στη συνέχεια κατηγοριοποιήθηκαν στα αποτελέσματα εις νέον.

(10) Προσαρμόστηκε το συνολικό ποσό των 190 εκατομμυρίων ευρώ, που ανήκαν στο επενδυτικό χαρτοφυλάκιο της εθνικής τράπεζας και πιο συγκεκριμένα στην κατηγορία «δάνεια και απαιτήσεις», με ημερομηνία λήξης κατά το έτος 2057 και με συνολική ονομαστική αξία της τάξεως των 550 εκατομμυρίων ευρώ και λογιστική αξία της τάξεως των 965 εκατομμυρίων ευρώ, κατά τη λήξη του φορολογικού έτους 2017.

(11) Επήλθε αναθεώρηση της μεθοδολογίας του πραγματικού επιτοκίου για την περίπτωση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που συνδέονται με τον δείκτη πληθωρισμού. Η εν λόγω αναθεώρηση έγινε μέσω αναπροσαρμογής των προβλεπόμενων συμβατικών ταμειακών ροών, διακριτά για κάθε ημέρα αναφοράς, με βάση τα επίπεδα των μελλοντικών μεταβολών των εκτιμήσεων του πληθωρισμού.

(12) Η εύλογη αξία προσαρμόστηκε στα αποθεματικά κεφάλαια των λοιπών εσόδων, εξαιτίας της επιμέτρησης των συμμετοχικών τίτλων που δεν είναι εισηγμένοι, σε όρους εύλογης αξίας.

(13) Κατά την έναρξη του φορολογικού έτους 2018, μειώθηκαν τα ίδια κατά 1,5 δισεκατομμύρια ευρώ. Από αυτά, το ποσό των 1,3 δισεκατομμυρίων ευρώ προέρχεται από μεταβολές στο καθεστώς απομειώσεων και το υπόλοιπο ποσοστό 0,2

δισεκατομμυρίων ευρώ προέρχεται από μεταρρυθμίσεις στο πλαίσιο επιμέτρησης και ταξινόμησης (Εθνική Τράπεζα, 2019).

Η εθνική τράπεζα της Ελλάδος έλαβε την απόφαση εφαρμογής των μεταβατικών διατάξεων, όπως αυτές ορίστηκαν στο πρώτο άρθρο του ευρωπαϊκού κανονισμού που αναφέρθηκε στην πρώτη ενότητα του παρόντος κεφαλαίου. Εφαρμόστηκαν, επιπροσθέτως, οι αναφερόμενες επί της τέταρτης παραγράφου διατάξεις, για την εφαρμογή της μεταβατικής περιόδου από το προϊσχύον στο νέο καθεστώς (Εθνική Τράπεζα, 2019).

Τέλος, επισημαίνεται ότι κατόπιν της υιοθέτησης των μεταβατικών διατάξεων περί εποπτείας, από το φορολογικό έτος 2018, τα επίπεδα του CET1 του ομίλου της εθνικής τράπεζας σημείωσαν μείωση της τάξεως των 58 μονάδων (-16,4% κατά το φορολογικό έτος 2018 συγκριτικά με το 2017), ενώ τα επίπεδα του ίδιου δείκτη για την περίπτωση της εθνικής τράπεζας της Ελλάδος σημείωσαν μείωση της τάξεως των 12 μονάδων βάσης (-16,7% κατά το φορολογικό έτος 2018 συγκριτικά με το 2017). Δίχως να συνυπολογίζονται οι μεταβατικές διατάξεις της 31/12/17, Ο συγκεκριμένος δείκτης, στην περίπτωση του ομίλου της εθνικής τράπεζας, σημείωσε μείωση στο κατά προσέγγιση επίπεδο των 373 μονάδων βάσης (13,2%), τη στιγμή κατά την οποία στην περίπτωση της εθνικής τράπεζας της Ελλάδος η αντίστοιχη μείωση αντικατοπτρίζεται σε 408 μονάδες βάσης προσεγγιστικά (12,8%) (Εθνική Τράπεζα, 2019).

8.5 Η Περίπτωση της Πειραιώς

Βάσει των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της τράπεζας Πειραιώς, κατά το φορολογικό έτος 2018, διαφαίνονται οι επιπτώσεις της εφαρμογής των νέων διατάξεων του ΔΠΧΑ9, εις αντικατάστασιν του προϊσχύοντος ΔΛΠ39. Οι επιπτώσεις της μετάβασης από το προϊσχύον καθεστώς, στο καθεστώς του νέου εφαρμοζόμενου χρηματοοικονομικού μοντέλου αντικατοπτρίζονται στο ποσό των 1.969 εκατομμυρίων ευρώ για την περίπτωση του ομίλου της τράπεζας Πειραιώς, και στο ποσό των 1.895 εκατομμυρίων ευρώ για την ίδια την τράπεζα Πειραιώς. Τόσο ο

όμιλος όσο και η ίδια η τράπεζα Πειραιώς, δεν προέβησαν στην αναγνώριση του αναβαλλόμενου φόρου του ενεργητικού στην επίπτωση της πρώτης εφαρμογής του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου κατά την έναρξη του φορολογικού έτους 2018. Εξαίρεση σε αυτό αποτέλεσε το ποσό του ενός εκατομμυρίου ευρώ, το οποίο προήλθε από την πλευρά θυγατρικών του εσωτερικού, βάσει της αξιολόγησης των διοικητικών στελεχών της τράπεζας Πειραιώς, για το ότι δεν υπήρχε δυνατότητα της ανάκτησης του πρόσθετου αναβαλλόμενου φόρου των επιπτώσεων της μετάβασης στο νέο καθεστώς. Ο αναβαλλόμενος φόρος του ενεργητικού, που δεν αναγνωρίστηκε θα αφορούσε το ποσό των 542 εκατομμυρίων ευρώ για την τράπεζα Πειραιώς και το ποσό των 563 εκατομμυρίων ευρώ για τον όμιλο της Πειραιώς. Τα διοικητικά στελέχη της τράπεζας Πειραιώς ολοκλήρωσαν την αξιολογική διαδικασία των επιπτώσεων της μετάβασης από το παλαιό στο νέο ισχύον καθεστώς, σύμφωνα με το νέο χρηματοοικονομικό πρότυπο, στα μέσα του φορολογικού έτους 2018. Το αποτέλεσμα της λόγω αξιολογικής διαδικασίας, κατέληξε στο ότι την πρωταρχική εκτιμώμενη επίπτωση της μετάβασης στο καθεστώς του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου, στην αρχή του φορολογικού έτους 2018, ανέρχεται στο ποσό των 1546 εκατομμυρίων ευρώ για την τράπεζα Πειραιώς και στο ποσό των 1621 εκατομμυρίων ευρώ για την περίπτωση του ομίλου Πειραιώς (Πειραιώς, 2019).

Οι επιπτώσεις αυτές προέρχονται από τα κάτωθι δεδομένα (Πειραιώς, 2019):

(1) Η επιμέτρηση των προβλεπόμενων πιστωτικών ζημιών κατόπιν της μετάβασης στο νέο ισχύον καθεστώς, για την περίπτωση των δανείων και των απαιτήσεων της τράπεζας και του ομίλου από τους πελάτες, έγινε στο αποσβέσιμο κόστος, ως συνέπεια του ότι οριστικοποιήθηκαν οι παράμετροι κινδύνου των εσωτερικών μοντέλων του πιστωτικού κινδύνου. Η εν λόγω οριστικοποίηση αντικατοπτρίζεται και στο ποσό των 315 εκατομμυρίων ευρώ.

(2) Επήλθαν επιπτώσεις στην περίπτωση των χρηματοοικονομικής φύσεως στοιχείων που ανήκουν στην κατηγορία των λοιπών στοιχείων του ενεργητικού και που δεν εσωκλείονται στις αρχικές εκτιμώμενες επιπτώσεις του μεταβατικού αυτού καθεστώτος. Οι εν λόγω επιπτώσεις αντικατοπτρίζονται σε ένα ποσό της τάξεως των 33 εκατομμυρίων ευρώ για την περίπτωση της τράπεζας Πειραιώς και στο ποσό της τάξεως των 34 εκατομμυρίων ευρώ για την περίπτωση του ομίλου Πειραιώς.

(3) Μία επιπρόσθετη συνέπεια της μεταβατικής περιόδου στο καθεστώς του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου, ήταν η μείωση των επιπέδων στα οποία κυμαίνεται ο δείκτης CET1. Η μείωση αυτή αντικατοπτρίζεται σε 52 μονάδες για την περίπτωση του ομίλου Πειραιώς και σε 48 μονάδες για την περίπτωση της τράπεζας Πειραιώς. Αυτή επήλθε ως απότοκος κατόπιν της εφαρμογής των κανονιστικών μεταβατικών ρυθμίσεων της ευρωπαϊκής ένωσης. Κατόπιν της πλήρους εφαρμογής των διατάξεων του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου, η μείωση του εν λόγω δείκτη κυμάνθηκε σε 448 μονάδες για την περίπτωση του ομίλου Πειραιώς και σε 452 μονάδες για την περίπτωση της τράπεζας Πειραιώς, κατά την έναρξη του φορολογικού έτους 2018.

Επιπροσθέτως, κατόπιν της μετάβασης στο νέο καθεστώς που θεσπίστηκε με την έναρξη ισχύος του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου, η τράπεζα Πειραιώς προέβη σε τροποποιήσεις των γνωστοποιήσεων που εμπεριέχονταν στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης αφενός του ομίλου και αφετέρου της ίδιας της τράπεζας. Πρόκειται για τις εξής τροποποιήσεις:

(1) Οι απαιτήσεις που είχε η τράπεζα και ο όμιλος σε παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα, συνολικής αξίας 5 εκατομμυρίων ευρώ, αναταξινομήθηκαν σε χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού, η αποτίμηση των οποίων γίνεται σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσματικών λογαριασμών.

(2) Οι χρεωστικοί τίτλοι αποσβέσιμου κόστους της τάξεως των 23 εκατομμυρίων ευρώ αναταξινομήθηκαν σε χρηματοοικονομικής φύσεως στοιχεία, η επιμέτρηση των οποίων γίνεται απαραίτητως σε εύλογη αξία, μέσω των αποτελεσματικών λογαριασμών.

(3) Τα διαθέσιμα προς πώληση χρεόγραφα (111 εκατομμύρια ευρώ) αναταξινομήθηκαν σε χρηματοοικονομικά μέσα, την επιμέτρηση των οποίων γίνεται απαραίτητα σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσματικών λογαριασμών.

(4) Τα διαθέσιμα προς πώληση χρεόγραφα, συνολικής αξίας 22 εκατομμυρίων ευρώ, αναταξινομήθηκαν σε απαιτήσεις του ομίλου και της τράπεζας σε παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα.

(5) Τα δάνεια και οι απαιτήσεις του ομίλου και της τράπεζας, από πελάτες, που αποτιμώνταν στο αποσβέσιμο κόστος (118 εκατομμύρια ευρώ), αναταξινομήθηκαν

σε απαιτήσεις της τράπεζας και του ομίλου που η αποτίμηση γίνεται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσματικών λογαριασμών.

(6) Οι απαιτήσεις του ομίλου και της τράπεζας σε παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα (5 εκατομμύρια ευρώ) αναταξινομήθηκαν σε χρηματοοικονομικά στοιχεία, η επιμέτρηση των οποίων γίνεται απαραίτητα σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσματικών λογαριασμών.

(7) Τα διαθέσιμα προς πώληση χρεόγραφα, όπως είναι επί παραδείγματι οι χρεωστικοί τίτλοι (1.902 εκατομμύρια ευρώ του ομίλου και 1.724 εκατομμύρια ευρώ της τράπεζας Πειραιώς) αναταξινομήθηκαν σε χρηματοοικονομικά στοιχεία, η επιμέτρηση των οποίων γίνεται σε εύλογες αξίες, μέσω του ποσού των συνολικών εσόδων.

(8) Τα διαθέσιμα προς πώληση χρεόγραφα, όπως είναι για παράδειγμα οι συμμετοχικοί τίτλοι (169 εκατομμύρια ευρώ για τον όμιλο και 163 εκατομμύρια ευρώ για την τράπεζα Πειραιώς) αναταξινομήθηκαν σε χρηματοοικονομικής φύσεως στοιχεία, η επιμέτρηση των οποίων γίνεται σε εύλογες αξίες, μέσω του ποσού των συνολικών εσόδων.

(9) Το αποθεματικό του χαρτοφυλακίου που είναι διαθέσιμο προς πώληση (ζημιά της τάξεως των 13 εκατομμυρίων ευρώ για την περίπτωση του ομίλου και κέρδος της τάξεως του 1 εκατομμυρίου ευρώ για την περίπτωση της τράπεζας Πειραιώς) αναταξινομήθηκε στα αποτελέσματα εις νέον (Πειραιώς, 2019).

Λόγω της μετάβασης της τράπεζας Πειραιώς στο νέο ισχύον καθεστώς του ΔΠΧΑ9, εμφανίζονται αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές της τάξεως των 1.944 εκατομμυρίων ευρώ. Μάλιστα, το ποσό των 5 εκατομμυρίων ευρώ διακοπτόμενων δραστηριοτήτων, το οποίο αντικατοπτρίζει τις επιπτώσεις της μετάβασης από το παλιό στο νέο ισχύον καθεστώς του ΔΠΧΑ9, έχει συμπεριληφθεί στα αποτελέσματα εις νέον και στην αναγνώριση των προβλεπόμενων πιστωτικών ζημιών (Πειραιώς, 2019).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

Εκ των αποτελεσμάτων της ανωτέρω αναφερόμενης ανάλυσης, διαφάνηκε ότι οι τέσσερις ελληνικές συστημικές τράπεζες ήταν επαρκώς προετοιμασμένες για τη μετάβασή τους από το προϊσχύον καθεστώς του ΔΛΠ39, στο καθεστώς του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου. Αποδείχτηκε ότι στις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις και δη στον ισολογισμό τους, είχαν συμπεριλάβει όλα τα απαιτούμενα οικονομικά και πληροφοριακά στοιχεία, προκειμένου να ξεκαθαρίσουν στα ενδιαφερόμενα μέρη, τις επιπτώσεις που είχαν κατόπιν της μετάβασης από το παλιό στο νέο ισχύον καθεστώς.

Η Eurobank, η εθνική τράπεζα, η τράπεζα Πειραιώς και η Alpha bank, είχαν προχωρήσει στην υιοθέτηση του απαιτούμενου σχεδιασμού του συνόλου των διαδικασιών που ήταν απαραίτητες να διενεργηθούν για τον υπολογισμό των απομειώσεων και την ταξινόμηση των οικονομικών τους στοιχείων, προκειμένου να ακολουθήσει το στάδιο της υλοποίησης. Μία εκ των βασικών προκλήσεων που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν τα τέσσερα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα ήταν η κατοχή επαρκούς και εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, με επαρκές γνωστικό υπόβαθρο στην ανάπτυξη, υιοθέτηση και εφαρμογή στατιστικών μοντέλων. Επιπροσθέτως, η αξιοποίηση των βέλτιστων πληροφοριακών συστημάτων για την επιτυχή μετάβαση από το παλαιό στο νέο καθεστώς του χρηματοοικονομικού προτύπου ΔΠΧΑ9, ήταν μία ακόμα πρόκληση για τις ελληνικές τράπεζες.

Ζητήματα πληρότητας των πληροφοριακών στοιχείων και ποιότητας αυτών, ωστόσο, αποτελούν την ισχυρότερη πρόκληση που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν οι τέσσερις συστημικές τράπεζες της Ελλάδας, συμπεριλαμβανομένης της ελεγκτικής διαδικασίας, της διαδικασίας συμφωνίας των οικονομικών αποτελεσμάτων με τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, και της διαδικασίας επικύρωσης των υιοθετούμενων μοντέλων για την εν λόγω επιτυχή μετάβαση. Επιπροσθέτως, τα τέσσερα συστημικά ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα φάνηκε να αντιμετωπίζουν δυσχέρειες στο ζήτημα της ενσωμάτωσης των μακροοικονομικής φύσεως προβλέψεών τους, στα μοντέλα βάσει των οποίων υπολογίζονται οι προβλεπόμενες

πιστωτικές ζημιές. Στο σημείο αυτό, επισημαίνεται ότι το επιβαρυντικό στοιχείο της υιοθέτησης των απαιτήσεων του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου αφορά τη διαδικασία, μέσω της οποίας υπολογίζονται οι προβλεπόμενες ζημιές των χορηγούμενων δανείων.

Η εφαρμογή των απαιτήσεων του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου, από την πλευρά των τεσσάρων ελληνικών συστημικών τραπεζών, εξεζητήθηκε, μέσω επαρκούς πληροφόρησης στις ετήσιες αναφορές επί των οικονομικών τους καταστάσεων για το φορολογικό έτος 2018, μέσω των προβλεπόμενων λογιστικών χειρισμών, μέσω της αναφοράς στη φύση και το επίπεδο των οικονομικών επιπτώσεων της μετάβασης από το προϊσχύον στο νέο καθεστώς, καθώς επίσης και μέσω εξεζήγησης των οικονομικών συνεπειών της μετάβασης αυτής, προκειμένου τα ενδιαφερόμενα επί των οικονομικών καταστάσεων μέρη, να δύνανται να κατανοήσουν απόλυτα τις διαφοροποιήσεις που υφίστανται και τις βασικές συνέπειες που προκαλούνται από τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ9. Επίσης, μέσω των ετήσιων αναφορών των χρηματοοικονομικών τους καταστάσεων, οι τέσσερις ελληνικές συστημικές τράπεζες παρείχαν αξιόπιστα πληροφοριακά στοιχεία που αφορούσαν ζητήματα σχεδιασμού των κεφαλαιακών τους αναγκών και ζητήματα εφαρμογής εποπτικών δεικτών. Τέλος, παρείχαν εξεζητηματικά δεδομένα για τα αποτελέσματα της διαχείρισης κινδύνων, καθώς επίσης και για τις διαφορές που προέκυψαν σε λοιπούς δείκτες, οι οποίοι μετρούν τις οικονομικές αποδόσεις του εκάστοτε τραπεζικού ιδρύματος.

Αναλυτικότερα, η θέσπιση και υιοθέτηση των απαιτήσεων του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου επέφερε ως άμεση απότοκο, τη συρρίκνωση των επιπέδων μειώσεις του ενεργητικού των τεσσάρων συστημικών τραπεζών της Ελλάδας. Αυτό επήλθε ως απότοκος, λόγω της συρρίκνωσης των υπολοίπων των δανείων τους και λόγω της ταυτόχρονης αύξησης των τοποθετήσεων των ελληνικών συστημικών τραπεζών σε παράγωγα χρήματα οικονομικά προϊόντα και ομόλογα, η οποία προέκυψε από την αναταξινόμηση των δανείων των τραπεζών σε παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα και ομολογιακούς τίτλους. Μία επιπρόσθετη απότοκος της εφαρμογής των διατάξεων του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου, για τις τέσσερις ελληνικές συστημικές τράπεζες ήταν ο περιορισμός των επιπέδων των ιδίων κεφαλαίων τους. Αυτό συνέβη από τις αυξημένες προβλέψεις των τραπεζών κατά το πρώτο διάστημα υιοθέτησης των απαιτήσεων του ΔΠΧΑ9.

Αρνητική επιρροή επήλθε στα επίπεδα των εσόδων που προέρχονται από τόκους, κατόπιν της υιοθέτησης των απαιτήσεων του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου. Αυτή η αρνητική επιρροή επέφερε ως άμεση απότοκο τον περιορισμό των επιπέδων των εκτοκισζόμενων ποσών στα τραπεζικά δάνεια, καθώς επίσης και την περιοδική συρρίκνωση των επιπέδων των επιτοκίων χορηγήσεων, αλλά και την αδιάκοπη απομόχλευση των στοιχείων του ενεργητικού.

Επιπροσθέτως, κατόπιν της υιοθέτησης του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου από τις ελληνικές τράπεζες, αποκλιμακώθηκε το κόστος του πιστωτικού κινδύνου τους, τη στιγμή κατά την οποία οι προβλέψεις των τραπεζών για εμφάνιση πιστωτικού κινδύνου μειώθηκαν συγκριτικά με τα επίπεδα στα οποία κυμαίνονταν στο προϊσχύον καθεστώς. Μέσω αυτής της μείωσης αντικατοπτρίζονται τα αυξημένα επίπεδα προβλέψεων που επικρατούσαν κατά τη διάρκεια του φορολογικού έτους 2017, λόγω της μετάβασης στις απαιτήσεις του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου, καθώς επίσης και η βελτίωση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος που επήλθε μέσω της θέσπισης του ΔΠΧΑ9, αλλά και η πρόοδος που σημειώθηκε στη διαδικασία διαχείρισης των τραπεζικών μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Ως προς το ζήτημα της κεφαλαιακής επάρκειας, τα επίπεδα αυτής μειώθηκαν κατά τη διάρκεια του φορολογικού έτους 2018, δηλαδή κατά τη μετάβαση των τραπεζών στις απαιτήσεις του νέου χρηματοοικονομικού προτύπου. Αυτό συνέβη λόγω της δυνατότητας που είχαν οι τράπεζες να υιοθετήσουν σταδιακά τις απαιτήσεις που ορίζονταν από το ΔΠΧΑ9. Επίσης, συνέβη και λόγω των καταγραφόμενων ζημιών μετά φόρων. Αυτά επέφεραν ως άμεση απότοκο την μείωση των επιπέδων των εποπτικών κεφαλαίων των ελληνικών συστημικών τραπεζών, μεταξύ των φορολογικών ετών 2017 – 2018. Έτσι, τα επίπεδα στα οποία κυμαίνεται ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας, σημείωσαν μείωση, ενώ το ίδιο συνέβη και στην περίπτωση του δείκτη CET1. Επιπροσθέτως, επήλθε χειροτέρευση των επιπέδων μόχλευσης στην περίπτωση των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων, κατόπιν της εφαρμογής των διατάξεων του νέου χρηματοοικονομικού πρότυπου. Πρόκειται για μια άμεση συνέπεια της αξιοπρόσεκτης πτώσης των επιπέδων του δείκτη CET1 που προαναφέρθηκε.

Τέλος, αναφορικά με το ζήτημα της προοπτικής των ελληνικών συστημικών τραπεζών για την κεφαλαιακή τους επάρκεια, συμπεραίνεται η μεσοπρόθεσμη

ανταπόκρισή τους στις απαιτήσεις που διέπονται από το νέο χρηματοοικονομικό πρότυπο, οι οποίες αντικατοπτρίζουν αδιαμφισβήτητα αυστηρότερο περιβάλλον κεφαλαιακών απαιτήσεων. Ο μεσοπρόθεσμος χαρακτήρας της ανταπόκρισης των ελληνικών συστημικών τραπεζών αντικατοπτρίζεται στην σταδιακή αναγνώριση των επιπτώσεών τους από την μετάβασή τους από το παλαιό καθεστώς στο νέο χρηματοοικονομικό πρότυπο.

Προτείνεται να γίνει μια εμπειρική διερεύνηση για τις επιπτώσεις που είχε αρχικά η εφαρμογή του ΔΛΠ 39 και στη συνέχεια του ΔΠΧΑ 9 στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Alpha Bank. (2019). Ετήσια Οικονομική Έκθεση 2018. <https://bit.ly/3lnRIBE>.
- Beerbaum, D. (2015). Significant Increase in Credit Risk According to IFRS 9: Implications for Financial Institutions. *International Journal of Economics & Management Sciences*, 4(9), 1-4.
- Bholat, D., Lastra, R. M., Markose, S. M., Miglionico, A., & Sen, K. (2017). Non-Performing Loans at the Dawn of IFRS 9: Regulatory and Accounting Treatment of Asset Quality. *Journal of Banking Regulation*, 19(1), 33–54.
- Bischof, J., & Daske, H. (2016). Interpreting the European Union’s IFRS Endorsement Criteria: The Case of IFRS 9. *Accounting in Europe*, 13(2), 129–168.
- Camfferman, K. (2015). The Emergence of the “Incurred-Loss” Model for Credit Losses in IAS 39. *Accounting in Europe*, 12(1), 1–35.
- Chen, Y., Yang, C., & Zhang, C. (2020). Study on the Influence of IFRS 9 on the Impairment of Commercial Bank Credit Card. *Applied Economics Letters*, DOI: <https://doi.org/10.1080/13504851.2020.1855298>.
- Dal Maso, L., Kanagaretnam, K., Lobo, G. J., & Terzani, S. (2018). The Influence of Accounting Enforcement on Earnings Quality of Banks: Implications of Bank Regulation and the Global Financial Crisis. *Journal of Accounting and Public Policy*, 37(5), 402-419.
- Eriotis, N., Kounadeas, T., & Vasiliou, D. (2019). From IAS 39 to IFRS 9: Literature Review of Studies on the Implementation of IFRS in the European Banking Sector. *International Journal of Finance, Insurance and Risk Management*, 9(3-4), 29-51.
- Eurobank. (2019). Ετήσια Οικονομική Έκθεση 2018. <https://bit.ly/3C69GiW>.
- European Commission. (2016). International Financial Reporting Standard 9. Official Journal of the European Union.
- Fiechter, P. (2011). Reclassification of Financial Assets under IAS 39: Impact on European Banks’ Financial Statements. *Accounting in Europe*, 8(1), 49–67.

- Gebhardt, G. (2016). Impairments of Greek Government Bonds under IAS 39 and IFRS 9: A Case Study. *Accounting in Europe*, 13(2), 169–196.
- Gomaa, M., Kanagaretnam, K., Mestelman, S., & Shehata, M. (2018). Testing the Efficacy of Replacing the Incurred Credit Loss Model with the Expected Credit Loss Model. *European Accounting Review*, 1–26.
- Gornjak, M. (2017). Comparison of IAS 39 and IFRS 9: The Analysis of Replacement. *International Journal of Management, Knowledge and Learning*, 6(1), 115–130.
- Gornjak, M. (2020). Literature Review of IFRS 9 and Its Key Parameters. *Management, Knowledge and Learning*, 1-15.
- Grant Thornton. (2015). Get ready for IFRS 9-Classifying and measuring. <https://www.grantthornton.global/globalassets/1.-member-firms/global/insights/article-pdfs/ifrs/gti-get-ready-ifrs-9-issue-1-classifying-and-measuring-financial-instruments-upd.pdf>.
- Grant Thornton. (2016). Get ready for IFRS 9 - The Impairment Requirements. <https://www.grantthornton.global/globalassets/1.-member-firms/global/insights/article-pdfs/ifrs/get-ready-for-ifrs-9-issue-2-the-impairment-requirements.pdf>.
- Groff, M. Z., & Mörec, B. (2020). IFRS 9 Transition Effect on Equity in a Post Bank Recovery Environment: The Case of Slovenia. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 34(1), 670–686.
- Gubareva, M. (2021). How to Estimate Expected Credit Losses – ECL – for Provisioning under IFRS 9. *Journal of Risk Finance*, 22(2), 169-190.
- Gumb, B., Dupuy, P., Baker, C. R., & Blum, V. (2018). The Impact of Accounting Standards on Hedging Decisions. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 31(1), 193–213.
- Hashim, N., Li, W., & O’Hanlon, J. (2016). Expected-loss-based Accounting for Impairment of Financial Instruments: The FASB and IASB Proposals 2009–2016. *Accounting in Europe*, 13(2), 229–267.

- Hashim, N., Li, W., & O’Hanlon, J. (2019). Reflections on the Development of the FASB’s and IASB’s Expected-Loss Methods of Accounting for Credit Losses. *Accounting and Business Research*, 1–44.
- Johannes, R., Dedy, D.& Muksin, A. (2018). The Preparation of Banking Industry in Implementing IFRS 9 Financial Instruments - A Case Study of HSBC Holdings Plc Listed on London Stock Exchange of Year 2015–2017. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 8 (6), 124-136.
- Kieso D., Weygandt J., Warfield T. (2019), Λογιστική Εκτενής Ανάλυση με ΔΠΧΑ, BROKEN HILL PUBLISHERS LTD.
- Kraft, P., Landsman, W. R., & Shan, Z. (2020). Effect of Mandatory IFRS Adoption on Accounting-Based Prediction Models for CDS Spreads. *European Accounting Review*, 30(2), 223–250.
- Loew, E., Schmidt, L.E. & Thiel, L.F. (2019). Accounting for Financial Instruments under IFRS 9 – First-Time Application Effects on European Banks’ Balance Sheets. *European Banking Institute Working Paper Series*, 48.
- MadahMarzuki, M., AbdulRahman, A.R., Marzuki, A., Ramli, N.M., &WanAbdullah, W.A. (2021). Issues and challenges of IFRS 9 in Malaysian Islamic Financial Institutions: Recognition Criteria Perspective. *Journal of Islamic Accounting and Business Research*, 12(2), 239-257.
- Marzuki, M., Abdul Rahman, A.R., Marzuki, A., Ramli, N.M. & Wan Abdullah, W.A. (2021). Issues and challenges of IFRS 9 in Malaysian Islamic Financial Institutions: Recognition Criteria Perspective. *Journal of Islamic Accounting and Business Research*, 12(2), 239-257.
- Melloni, G., Stacchezzini, R., & Lai, A. (2015). The Tone of Business Model Disclosure: An Impression Management Analysis of the Integrated Reports. *Journal of Management & Governance*, 20(2), 295–320.
- Müller, V. (2020). Hedge Accounting and its Consequences on Portfolio Earnings – A Simulation Study. *Accounting in Europe*, 17(2), 204–237.

- Nadia, C., & Rosa, V. (2014). The Impact of IFRS 9 and IFRS 7 on Liquidity in Banks: Theoretical Aspects. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 164, 91–97.
- Νεγκάκης, Χ. (2015), *Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Θεωρία Εφαρμογές, Εκδόσεις Αειφόρος Λογιστική, Θεσσαλονίκη.*
- Νεγκάκης, Χ. (2015), *Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Ειδικά Θέματα, Εκδόσεις Αειφόρος Λογιστική, Θεσσαλονίκη.*
- Novotny-Farkas, Z. (2016). The Interaction of the IFRS 9 Expected Loss Approach with Supervisory Rules and Implications for Financial Stability. *Accounting in Europe*, 13(2), 197–227.
- Oberson, R. (2021). The Credit-Risk Relevance of Loan Impairments Under IFRS 9 for CDS Pricing: Early Evidence. *European Accounting Review*, 1–29.
- Ozili, P. K., & Outa, E. R. (2018). Bank Earnings Smoothing during Mandatory IFRS adoption in Nigeria. *African Journal of Economic and Management Studies*, 10(1), 32-47.
- Pagratis, S., Lolou, C., & Vettas, N. (2017). Existing Corporate and Household Insolvency Frameworks: Characteristics, Weaknesses and Necessary Reforms. *Non-Performing Loans and Resolving Private Sector Insolvency*, 337–362.
- PWC. (2017). IFRS 9 for Banks. https://www.pwc.com/ee/et/home/majaastaruanded/Illustrative_discloser_IFRS_9_for_Banks.pdf
- PWC. (2017). In Depth IFRS 9 Impairment: How to Include Multiple – Forward Looking Scenarios. <https://www.pwc.com.au/assurance/ifrs/assets/banking-ifrs9-impairment-how-to-include-multiple-forward-looking-scenarios-indepth2017.pdf> (3/9/2021)
- PWC. (2017). In Depth IFRS 9 Impairment: Significant Increase in Credit Risk. https://www.pwc.com/hu/hu/szolgalatasok/ifrs/ifrs_9/ifrs9_kiadvanyok/ifrs_9_impairment_significant_increase_in_credit_risk.pdf (10/9/2021)
- PWC. (2017). In Depth Retail Banking: Practical Implications of IFRS 9 Classification and Measurement.

<https://www.pwc.com.au/assurance/ifrs/assets/retail-banking-practical-implications-of-ifrs9-classification-and-measurement.pdf> (10/9/2021)

Ramirez, J. (2015). Accounting for Derivatives - Advanced Hedging under IFRS 9. UK: Wiley.

Schutte, W. D., Verster, T., Doody, D., Raubenheimer, H., & Coetzee, P. J. (2020). A Proposed Benchmark Model using a Modularised Approach to Calculate IFRS 9 Expected Credit Loss. *Cogent Economics & Finance*, 8(1).

Shafii, Z., & Abdul Rahman, A. R. (2016). Issues on the Application of IFRS9 and Fair Value Measurement for Islamic Financial Instruments. *Journal of Islamic Accounting and Business Research*, 7(3), 202–214.

Stander, Y. S. (2021). Quantifying the Sources of Volatility in the IFRS 9 Impairments. *South African Journal of Accounting Research*, 1–28.

Sultanoğlu, B. (2018). Expected Credit Loss Model By IFRS 9 And Its Possible Early Impacts On European And Turkish Banking Sector. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(3), 476-506 .

Yamani, A., & Hussainey, K. (2020). Compliance with IFRS 7 by Financial Institutions: Evidence from GCC. *International Journal of Disclosure and Governance*, 18, 42-57.

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, (2019) Ετήσια Χρηματοοικονομική Έκθεση 2018. <https://bit.ly/3kdKIIx>

ΕΛΤΕ. (2018). Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2395/2017 Αναφορικά με το Μεταβατικό Καθεστώς για τον Μετριάσμό των Επιπτώσεων από την Εισαγωγή του ΔΠΧΑ 9. <https://www.forin.gr/articles/article/23224/elte-01-2018-kanonismos-ee-arith-2395-2017-anaforika-me-to-metabatiko-kathestws-gia-ton-metriasmo-twn-epiptwsewn-apo-thn-eisagwgh-tou-dpxa-9>.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο. (2017). Κανονισμός (ΕΕ) 2017/2395. Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2017/2395/oj?locale=el>

Τράπεζα Πειραιώς (2019). Ετήσια Οικονομική Έκθεση 2018. Διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/2XnUVJF>.

